

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН СЯЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БЕЛАРУСІ, КІРАУНІЦТВА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР, МІНІСТЭРСТВА КІНАМАТАГРАФІІ БССР і КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫХ УСТАНОУ ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР.

№ 13 (767)

Субота, 25 сакавіка 1950 года

Цана 50 кап.

Маленькаму чытачу— вялікую літаратуру

У час вясенніх канікул у гэтым годзе ў рэспубліцы праводзіцца тыдзень дзіцячай кнігі. Трэба каб ён не ператварыўся ў чарговую кампанію. Гэтае каштоўнае і патрэбнае мерапрыемства мае на мэце не толькі папулярызацыю кніг, ужо напісаных. Творчыя сустрэчы пісьменнікаў са сваімі маленькімі чытачамі павінны прыцягнуць увагу да наданых задач дзіцячай літаратуры, патрыць на напісанне новых высокамастацкіх і высокадэяльных кніг.

Беларуская дзіцячая літаратура па сутнасці пачала развівацца толькі пасля Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. За год саветскай улады напісана нямаля твораў, якія дзіцячы чытач па-сапраўднаму палюбіў, зрабіў іх сваімі настольнымі кнігамі. Высокамастацкія вершы і аповесці Якуба Коласа, пудоўныя лірычныя вершы Янкі Купалы, аповесці і аповяданні Янкі Маўра, Кузьмы Чорнага, Міхася Лынькова ўзбагацілі беларускую дзіцячую літаратуру. Творы для дзяцей пішуць Аляксей Якімовіч, Віталі Вольскі, Эдзі Агніцвет, Васіль Вітка, Анатоль Вялюгін, Мікола Лунякоў, Мікола Аўрамчык і інш. З'явіліся першыя зборнікі для дзяцей маладых пісьменнікаў І. Сіпунова, В. Жуцкевіча, І. Сіняўскага. Добрамі творамі парадзілі маленькага чытача Іван Грамовіч і Янка Брыль.

Аднак гэтыя поспехі не павінны заслабіць тых сур'ёзных недахопаў, якія яшчэ перашкаджаюць стварэнню сапраўды вялікай літаратуры для маленькага чытача. У пастанове XIII пленума праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў «Аб становішчы і задачах развіцця дзіцячай літаратуры» гаворыцца: «У дзіцячай літаратуры недастаткова адраствораны тэмы нашай сучаснасці. Яшчэ мала створана кніг пра выдатных дзеячоў беларускай партыі і савецкага народа, пра гераічную працу нашых людзей, пра школу і настаўнікаў, пра піянераў, пра комсамол, пра багатыя савецкія Радзімы, пра дасягненні навукі і тэхнікі».

Гэтае ўказанне поўнаасцю дачыцца і беларускай дзіцячай літаратуры. У нас няма яшчэ вялікіх твораў для дзяцей пра гераізм савецкага народа ў год Вялікай Айчыннай вайны, пра гіганты індустрыі, якія пабудаваны ў рэспубліцы пасля вайны, пра жыццё і працу настаўнікаў, пра піянерскую арганізацыю, пра наватары ў прамысловасці і сельскай гаспадарцы, пра ўз'яднанне Заходняй Беларусі ў адной савецкай дзяржаве і на іншыя важнейшыя тэмы. Усё гэта патрабуе самай пільнай увагі беларускіх пісьменнікаў да наданых ім задач літаратуры. Напісаная беларускімі дзецьмі кніга «Ніколі не забудзем» з'яўляецца любімай кнігай савецкіх школьнікаў. Яна выдана ў Маскве і разнілася па ўсёй краіне. Гэта яшчэ раз сведчыць, што нашы пісьменнікі маюць багацейшы матэрыял, які чакае мастацкага ўвасаблення на старонках кніг.

Самымі заўважнымі жанрамі ў беларускай дзіцячай літаратуры з'яўляюцца навукова-фантастычны жанр, а таксама жанр новай савецкай казкі. Пашырэнне і ўбагачэнне гэтых жанраў вельмі важна, бо яны даюць вялікія магчымасці ў высокамастацкай, даступнай для дзяцей форме сказаць пра вялікія навуковыя і тэхнічныя дасягненні савецкіх вучоных і наватары ў вытворчасці, пра пудоўную яву нашай жывы.

Трэба прыцягнуць да напісання дзіцячых кніг бывалых людзей, вучоных, Герояў Сацыялістычнай Працы, якія могуць стварыць цікавыя кнігі пра дасягненні савецкай навукі, пра ўкараненне перадавой тэхнікі ў прамысловасці і сельскай гаспадарцы, пра гераічную барацьбу савецкага народа ў год Вялікай Айчыннай вайны.

Амаль няма ў нас добрых аднаактоўных п'ес для школьных гуртоў мастацкай самадзейнасці. У бліжэйшы час ліквідаваць гэты недахоп — адна з важнейшых наданых задач.

Савецкія літаратары, узброеныя самым перадавым метадам сацыялістычнага рэалізму, маюць усе магчымасці для стварэння кніг, герояў якіх яны чытач хацеў-бы пераймаць, хацеў-бы быць такім, як яны. Выдатныя творы, напісаныя М. Горкім, В. Маякоўскім, Я. Купалам, Я. Коласам, А. Гайдарам, А. Фадзеевым, М. Прышчыным, С. Маршак, Б. Палаям з'яўляюцца ўзорам таго, з якой патрабавальнасцю павінен ставіцца да сваёй творчасці пісьменнік, які піша для дзяцей. Кніга, адрасаваная маленькаму чытачу, павінна «гаварыць мовай вобразаў», павінна быць мастацкай — вучыць М. Горкі. Для дзяцей патрэбна пільна з такім-жа майстэрствам, як і для дарослага чытача, і нават яшчэ лепш — патрабавальна В. Маякоўска.

На жаль, гэты каштоўны ўказанні іншы раз забываюць дробныя пісьменнікі. А іх нельга забываць. Пісьменнікі сваёй кнігай размаўляе з тысячамі чытачоў, і ён не можа быць аб'яквым да таго, які выйдзе кніга з-пад яго пера — добрай ці дрэннай. Няхай кнігі, якія ляжаць непрычытанымі на паліцах школьных бібліятэк, будуць жывым дарогам тым аўтарам, якія напісалі гэтыя кнігі.

На старонках рэспубліканскіх піянерскіх газет і часопіса «Бярозка» часта можна сустрэць слабыя творы. На пісьменніцкім сходзе і ў друку ў мінулым годзе справядліва крытыкавалі асобныя вершы Э. Агніцвет і А. Астапенкі, змешчаныя ў «Бярозцы». Сур'ёзныя недахопы мае аповесць для дзяцей «Раніца» А. Алешкі, якія абумолены тым, што аўтар недастаткова вывучыў жыццёвы матэрыял.

Дзіцячы чытач вельмі чула реагуе на падзеі, пра якія раскажана ў кнігах. Ён, як і дарослы чытач, любіць праўдзівыя творы, напісаныя добрай мовай, у якіх малюцца тыповыя вобразы ў тыповых абставінах. Пісьменнік, які спрабуе парануць маленькага чытача, спадзеючыся на яго малавостнасць, няўхільна чакае няўдачы. А дзіцячы дапытлівасці не можа ўнікнуць ні адзін недахоп твора, ні адзін промах пісьменніка.

Неабходна наклапаціцца аб прыгожым мастацкім афармленні кніг. Майстэрскі напісаная і любіва выдана кніга — сапраўднае свята для дзіцячага чытача. Трэба сказаць, што Дзяржаўнае выдавецтва БССР не часта радуе юнага чытача кнігамі, надрукаванымі на добрай паперы, з прыгожымі каліграфічнымі ілюстрацыямі. Ішчэ менш выдаецца добра аформленых кніг для дзяцей дашкольнага ўзросту.

Да стварэння літаратуры для дзяцей праўленне Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР павінна прыцягнуць увагу ўсіх беларускіх пісьменнікаў. Няхай тыдзень дзіцячай кнігі паслужыць добрым пачынам у гэтай важнейшай дзяржаўнай справе савецкіх літаратараў.

Большэвіцкая праграма барацьбы за ўраджай

Апублікаваная ў цэнтральным і рэспубліканскім друку пастанова Савета Міністраў ССРР і ЦК ВКП(б) «Аб ходзе падрыхтоўкі калгасаў, МТС і саўгасаў да вясновай сяўбы» выклікала вялікі вытворчы ўздзеянне сярод калгаснікаў рэспублікі. Гэтая пастанова накіравана на далейшы ўздым прадукцыйнасці сельскай гаспадаркі — павышэнне ўраджайнасці зернавых, тэхнічных і другіх сельскагаспадарчых культур, на хутчэйшае развіццё грамадскай жывёлагадоўлі, на далейшае ўмацаванне грамадскай гаспадаркі і паліпшэнне дабрабыту калгаснікаў.

Газеты публікуюць шматлікія волгуы калгаснікаў і калгасніц, рабочых МТС і саўгасаў, у якіх выказваецца ўраджайнасць большэвіцкай партыі і Савецкаму ўраду за клопаты аб стварэнні ў краіне багатыя сельскагаспадарчых прадуктаў, за далейшае паліпшэнне культурнага і сацыяльнага жыцця калгаснікаў.

Калгаснікі рэспублікі бяруць на сябе канкрэтны абавязальства павышэння ўраджайнасці, уступаюць у сацыялістычнае спаборніцтва за добрую падрыхтоўку да вясновай сяўбы і правядзенне яе на высокім агратэхнічным узроўні, за ўзніццё ўраджайнасці зернавых і тэхнічных культур, шматгадовых траў, за павышэнне прадукцыйнасці грамадскай жывёлагадоўлі, за ўмацаванне вытворчых брыгад.

Высокі сацыялістычны абавязальства ўзялі на сябе калгаснікі сельгасарцелі «Рассвет» Кіраўскага раёна Бабруйскай вобласці. Яны звярнуліся да ўсіх калгаснікаў рэспублікі з патрыстычнымі заклікам уключыцца ў сацыялістычнае спаборніцтва на ўзроўню падрыхтоўку да вясновай сяўбы.

«Дзякуючы няспынным клопатам партыі і ўрада аб калгасным сялястве», — пішуць калгаснікі сельгасарцелі «Рассвет», — наш калгас у мінулым годзе дабіўся немалых поспехаў. Сярэдні ўраджай зернавых з плошчы звыш 400 гектараў склаў 11,2 цэнтнера, бульбы з плошчы 120 гектараў — 154 цэнтнера, ільнясемя з плошчы 42 гектары — 7,5 цэнтнера і валакна з гэтай-жа плошчы — 6,5 цэнтнера з гектара. Значных поспехаў мы дасягнулі ў жывёлагадоўлі».

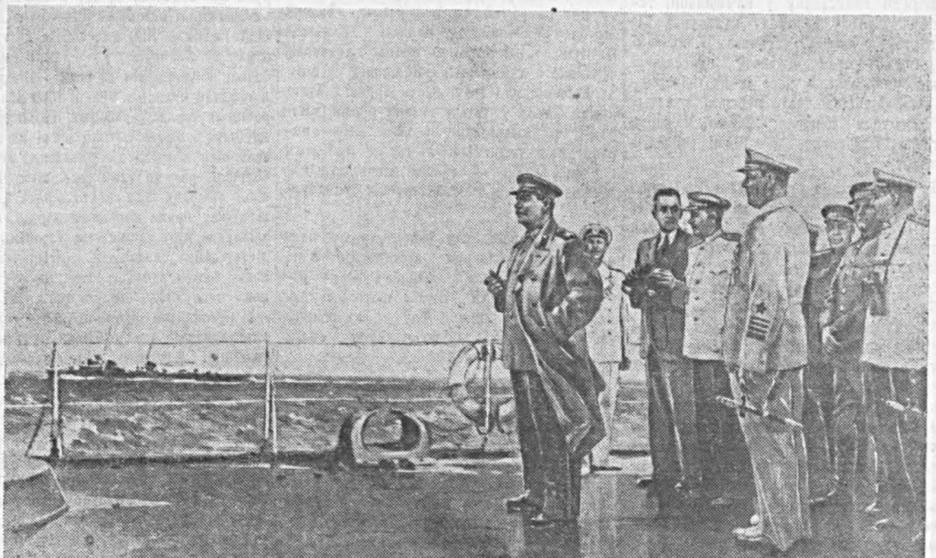
У адказ на пастанову Савета Міністраў ССРР і ЦК ВКП(б) «Аб ходзе падрыхтоўкі калгасаў, МТС і саўгасаў да вясновай сяўбы» калгаснікі сельгасарцелі «Рассвет» узялі на сябе абавязальства атрымаць у гэтым годзе з кожнага гектара пасевнай плошчы не менш 15 цэнтнераў збожжавых і 200 цэнтнераў бульбы. Для гэтага ўнесці на кожны гектар прапанаванага поля не менш 70 тон угнаення, правесці пасев на добра апрацаванай глебе, у лепшыя тэрміны і гатунковым насеннем добра падрыхтаваць жывое цягло да палых работ, яшчэ больш ўмацаваць вытворчую брыгаду, паліпшыць арганізацыю працы калгаснікаў, стварыць найлепшыя ўмовы для выкарыстання сельскагаспадарчай тэхнікі.

На ўсёй рэспубліцы праходзяць сходы калгаснікаў, рабочых МТС і саўгасаў, на якіх памчаюцца канкрэтныя планы па выкарыстанню ўсіх магчымасцей і рэсурсаў з мэтай хутчэйшага выканання пастановы партыі і ўрада і заваявання высокага сталінскага ўраджаю 1950 года.

Калгаснікі і калгасніцы, усе работнікі сацыялістычнай сельскай гаспадаркі заўважваюць камуністычную партыю і Савецкі ўрад, што яны з часта выкапваюць задачу далейшага павышэння ўраджайнасці і тым самым на яшчэ больш высокую ступень уздымуць усю сацыялістычную сельскую гаспадарку.

Першая старонка.
Маленькаму чытачу — вялікую літаратуру, перадачы.
Большэвіцкая праграма барацьбы за ўраджай.
Другая старонка.
Да адкрыцця сезона ў тэатры імя Я. Купалы.
Ул. Стэльмах — Перад узніццём засланы.
К. Саннікаў — Этанны год.
М. Блісцінаў — Фільм аб савецкіх патрыётах.
Гаворыць глядач.

Трэцяя старонка.
Р. Шкраба — Кніга пра Янку Купалу.
І. Грамовіч, К. Кірзенка — У братній Грузіі.
К. Губарэвіч — Наватары жанра.
Чацвертая старонка.
А. Якімовіч — Больш увагі літаратуры для дзяцей.
І. Грамовіч, К. Кірзенка — У братній Грузіі (ваканцанно)
Янка Маўр — Гадавалінік японскіх мікрабуяў.

І. В. СТАЛІН на крейсерах «Молатаў».

Нарціна лаўрэата Сталінскай прэміі В. Г. Пузырнова.

Фотакроніка ТАСС.

Сход у тэатры оперы і балета

Гэтымі днямі ў Беларускім Дзяржаўным тэатры оперы і балета адбыўся сход калектыва тэатра з прычыны прысуджэння Сталінскай прэміі трынаццаці актывістаў за стварэнне балетнага спектакля «Князь-возера». Дырэктар тэатра А. Дзілічэў расказаў аб рабоце тэатра над стварэннем арыгінальнага беларускага балета, а таксама адзначыў недахопы ў рабоце тэатра.

Лаўрэаты Сталінскай прэміі — народная артыстка БССР А. Нікалаева, заслужаны артыст БССР С. Дрочын і пастаноўчык спектакля «Князь-возера» балетмайстар К. Мулер расказалі аб сваёй рабоце ў галіне балетнага мастацтва, выказалі падзяку партыі і ўраду за высокую ўзнагароду і абяцалі прыкладзі яшчэ больш творчых намаганняў для развіцця беларускага мастацтва.

Лаўрэаты Сталінскай прэміі — народная артыстка БССР А. Нікалаева, заслужаны артыст БССР С. Дрочын і пастаноўчык спектакля «Князь-возера» балетмайстар К. Мулер расказалі аб сваёй рабоце ў галіне балетнага мастацтва, выказалі падзяку партыі і ўраду за высокую ўзнагароду і абяцалі прыкладзі яшчэ больш творчых намаганняў для развіцця беларускага мастацтва.

і абяцалі прыкладзі яшчэ больш творчых намаганняў для развіцця беларускага мастацтва.

Лаўрэатаў віталі: народны артыст БССР І. Балоцін, заслужаны артыст БССР В. Валчанецкая, рэжысёр, заслужаны артыст БССР У. Шахрай, ад Тэатральнага таварыства БССР — К. Пурыскі, ад Саюза кампазітараў БССР — І. Шеневіч і інш.

У выступленнях адзначалася, што тэатру неабходна больш увагі аддаваць рабоце над арыгінальным беларускім рэпертуарам. Са зместовай прававой выступіў на сходзе сакратар ЦК КП(б)Б па прапагандзе і агітацыі В. А. Тамзішвілі.

Прапаганда твораў савецкай літаратуры

У гарадскім пасёлку Брагіні, Палескай вобласці, сістэматычна праводзіцца канфэрэнцыя чытачоў па лепшых творах савецкай літаратуры, адзначаных Сталінскімі прэміямі.

Праведзены канфэрэнцыі па рамане В. Ажаева «Далёка ад Масквы», С. Бабасюскага «Кавалер Залатога Звязды» і інш. Рыхтуюцца канфэрэнцыі чытачоў па шэрагу пісьменнікаў, удастоеных Сталінскай прэміяй за 1949 год.

Мясцовая інтэлігенцыя актыўна ўдзельнічае ў прапагандзе лепшых твораў савецкай літаратуры.

Клуб работнікаў мастацтва

Брэсцкі абласны аддзел мастацтва гэтымі днямі правёў агульны сход работнікаў тэатра імя Ленінскага комсамала, музычнага вучылішча, Брэсцкага філіяла Саюза савецкіх мастакоў і работнікаў абласнога Дома народнай творчасці.

Сход прыняў рашэнне аб арганізацыі клуба работнікаў мастацтва. Для кіраўніцтва працай клуба выбрана праўдзёна.

Першая творчая сустрэча была прысвечана абмеркаванню работ брэсцкіх мастакоў, прысвечаных 70-годдзю таварыства Сталіна.

Намечана творчае абмеркаванне прэм'еры тэатра імя Ленінскага комсамала БССР «Два лагеры» Явабона.

У Гродзенскім літаб'яднанні

Гродзенскае літаб'яднанне за апошні час арганізацыйна ўмацавалася. У рабоце яго ўдзельнічаюць М. Васіль, П. Чарных, М. Дуброўскі, а таксама пачынаючы пісьменнікі з ліку студэнтаў і вучняў сярэдніх школ.

У абласной газеце штомесячна друкуюцца літаратурныя старонкі, арганізуюцца літаратурныя вечары і радыёальманахі. Саюз савецкіх пісьменнікаў БССР аказвае літаб'яднанню сталую дапамогу.

АБМЕРКАВАННЕ П'ЕСЫ П. ГЛЕБКІ «СВЯТЛО З УСХОДУ»

На чарговым паседжанні камісіі ССПБ па драматургіі адбылося абмеркаванне новай п'есы П. Глебкі «Святло з Усходу», якая прысвечана важнейшай гістарычнай падзеі ў жыцці беларускага народа — утварэнні Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

Драматургі і крытыкі І. Гурскі, К. Крапіва, П. Кавалёў, М. Горцаў, Ул. Нафёд і іншыя зрабілі рад каштоўных заўваг.

Выступаючы адзначалі, што драматургу асабліва ўдаліся вобразы Леніна і Сталіна, вобразы партыйных кіраўнікоў Мяснікова і Азарыча і селяніна Цімушка.

П'еса напісана добрай мовай. Падзеі паказаны даволі шырока. Разам з гэтым адзначалася, што аўтар павінен больш увагі аддаць паказу рабочых, прадумаць біяграфіі некаторых стаючых герояў, глыбей і з большай усхваляванасцю расказаць аб важнейшых рэвалюцыйных падзеях.

Новая аповесць Т. Хадкевіча

На чарговым паседжанні секцыі прозы абмяркоўвалася новая аповесць Т. Хадкевіча «Раха ў гарах», якая прысвечана барацьбе чэхаславацкіх патрыётаў за незалежнасць сваёй радзімы і дружбе паміж савецкім і чэхаславацкім народамі.

У дакладзе І. Шамкіна, а таксама ў

выступленнях Ул. Каршава, І. Грамовіча, П. Пестрака, І. Мележа, М. Ткачова і інш. былі выказаны станоўчыя думкі пра новую аповесць, а таксама зроблены асобныя заўвагі аб некаторых недахопах, якія неабходна аўтару выправіць у далейшай працы над твораў.

Пашырэнне кнігагандлю ў рэспубліцы

У Кіраўніцтве па справах паліграфіі, выдавецтваў і кнігагандлю пры Савецкім Міністраў БССР гэтымі днямі адбылася нарада кнігагандлюючых арганізацый г.р. Мінска, прысвечаная разгортванню кніжнага гандлю і правядзенню тыдня дзіцячай кнігі ў часе вясновых канікул школьнікаў.

Работнікі кнігагандлю беларускай сталіцы ўзялі на сябе сацыялістычнае абавязальства да Першага мая ўзорна арганізаваць кніжны гандаль у горадзе.

Кіраўніцтва па справах паліграфіі, выдавецтваў і кнігагандлю пры Савецкім Міністраў БССР у бягучым годзе вырашыла адкрыць 131 новы кніжны магазін у рэспубліцы.

На будаўніцтва новых кніжных магазінаў асігнавана 4,5 мільёна рублёў.

ЛАУРЭАТЫ СТАЛІНСКІХ ПРЭМІЙ

П. А. Паўлонка, пісьменнік

Е. В. Вучазіч, скульптар

М. З. Чыазурлі, рэжысёр

М. Г. Гелавані, артыст

З. С. Чарнышова, архітэктар

Я. С. Мазальноў, пісьменнік

Да адкрыцця сезона ў тэатры імя Я. Купалы

Перад узняццем заслоны

У гэтым сезоне калектыв тэатра атрымаў пудоўнае памяншэнне пасля капітальнага рамонту. У гэтым памяншэнні мы сёння адкрываем свой новы сезон.

Гаворачы аб выніках мінулага сезона, трэба адзначыць, што ён значна актывізаваў творчую і гаспадарчую дзейнасць тэатра, наблізіў яго работу да запартэбаванай гледача. Шасцімесячныя гастролі, якія з поспехам правёў тэатр на гарадах і раёнах БССР, прынеслі радасныя вынікі. Вось некаторыя лічбы: дадана 220 спектакляў у памяншаным гарадскім тэатры і дамах культуры, 50 канцэртаў у клубах, устаноўках і школах. Больш 120 тысяч гледачоў праглядалі гэтыя спектаклі. У часе свайго падарожжа па рэспубліцы тэатр пачаўся ў чатырох абласных цэнтрах: Гомелі, Мазыры, Магілёве, Бабруйску, у 26-ці раёнах і калгасах.

На спектаклі тэатра ў Гомелі кожную нядзелю і суботу прыязджалі калгаснікі з самых далёкіх раёнаў вобласці. У сваю чаргу акторы тэатра былі частымі гасцямі на заводах, фабрыках, у інстытутах і калгасах. Выступленні народных артыстаў Глебава, Уладзімірэка, Платонава, Ждановіч, заслужаных артыстаў Бірыла, Станючы, Кашальніковай, Шапка; Шышко, Кудраўцава на прадпрыемствах і ў калгасах прыходзілі з вялікім поспехам. Рабочыя, інжынеры, студэнты з радасцю сустракалі дарогіх гасцей і знаёмілі іх са сваймі вытворчасцю і вучобай. Такія творчыя сустрэчы з гледачамі ўзабагацілі артыстаў і рэжысёраў тэатра новымі думкамі і ўражаннямі. Найбольшым поспехам гарысталіся ў часе гастроліў спектаклі «Канстанцін Заслонаў», «3 народам» і «Паўлінка».

Вялікую дапамогу аказваў тэатр мастацкай самадзейнасці. Рэжысёры і акторы прысутнічалі на рэпетыцыях драмгуртоў і дапамагалі малым акторам у іх творчай рабоце над ролямі. У часе гастроліў у Бабруйску тэатр, разам з аб'явіўшымся, правёў двухтыднёвы семінар кіраўнікоў гуртоў мастацкай самадзейнасці. Выкладчыкамі на гэтым семінары былі народныя артысты БССР В. Галіна, К. Саннікаў і іншыя. Удзельнікі семінара праслухалі спецыяльны курс лекцый па рэжысуры і майстэрству актара, па гісторыі беларускага і рускага тэатраў і мастацкаму чытанню, прагледзелі лепшыя п'есы і спектаклі. Найбольшым поспехам атрымалі спецыяльны курс лекцый па рэжысуры і майстэрству актара, па гісторыі беларускага і рускага тэатраў і мастацкаму чытанню, прагледзелі лепшыя п'есы і спектаклі. Найбольшым поспехам атрымалі спецыяльны курс лекцый па рэжысуры і майстэрству актара, па гісторыі беларускага і рускага тэатраў і мастацкаму чытанню, прагледзелі лепшыя п'есы і спектаклі.

«Дарэгі купалаўцы! Мы часта ўспамінаем ваш тэатр. Вы былі не толькі нашымі любімымі артыстамі, але і настаўнікамі. Вы дапамагалі нам сваімі хваляючымі спектаклямі «Чужы день», «3 народам» выходзіць нашых малых спецыялістаў адданымі нашай партыі і Радзімы».

Гомельскі, Палескі і Магілёўскі абкомы КП(б) і аб'явіўшымся адзначылі работу тэатра і ўзнагародзілі яго калектыву граматамі. Што можа быць даражэй для савецкага актара, чым пазнака свайго гледача, свайго народа.

З вялікім хваляваннем мы рыхтаваліся да творчай сустрэчы з мінескім гледачом пасля шасцімесячнага перапынку. У новым сезоне тэатр паказа, апрача ранейшых спектакляў, новыя прам'еры: «Голас Амерыкі» Б. Лаўранова, прысвечаную барацьбе прагрэсіўных сіл Амерыкі з рэакцыянаў новай вайны, «Чужы день» К. Сіманова — аб нацыянальнай гордасці і патрыятызме савецкіх працоўных, п'есу беларускага драматурга К. Губаровіча «Цытадэль славы» («Брэсцкая крэпасць»), якая адлюстроўвае гераічную барацьбу

Ул. СТЭЛЬМАХ, дырэктар тэатра імя Янкі Купалы

савецкіх воінаў у першыя дні Вялікай Айчыннай вайны. Для юных гледачоў і школьнікаў тэатр падрыхтаваў спецыяльныя спектаклі-казку «Шутоўны скарб» Малаўскага, акую так цёпла сустраці вучні і піонеры Бабруйска, дзе адбылася прэм'ера. З асаблівым натхненнем калектыв тэатра прыступіў да працы над п'есай І. Папова «Сям'я», прысвечанай юнацтву вялікага правядора нашай партыі Уладзіміра Ільіча Леніна (настаўнічым — таловым рэжысёрам К. Саннікаў). Рэжысёр Л. Літвінаў распачаў работу над Тэмедыя А. Астроўскага «Таленты і пацішкі». Малады рэжысёр П. Сушко прыступіў да працы над новай сучаснай камедыяй «Калінавы гай» А. Карпейчука. Драматургія Горкага будзе прадстаўлена ў гэтым сезоне п'есай «Варат», аб ажыццэўленні якой даўно марыць наш калектыв. У гэтым годзе, як і раней, калектыв тэатра адводзіць пачэснае месца п'есам беларускіх драматургаў.

Адным з неаходзімых рэпертуарнага плана тэатра з'яўляецца адсутнасць п'ес, якія адлюстроўвалі-б жыццё і працу рабочага класа БССР. Нашы тэатры і драматургі яшчэ стаяць у баку ад жыцця рабочых. Гледачы даўно чакаюць спектакляў на гэтыя тэмы.

Творчы рост кожнага тэатра не магчымы без росту моладзі. Вывучэнне асобных маладых актараў па адказным ролях не выраслае гэтага важнага пытання. Амаль два гады таму назад Камітэт на справы мастацтва пры Совеце Міністраў БССР вынес рашэнне аб арганізацыі пры тэатры імя Янкі Купалы актёрскага студыі. Аднак яшчэ і цяпер кіраўніцтва на справы мастацтва пры Совеце Міністраў БССР атрымлівае яго выкананне. Пытанне стаіць у гэтым тэатры — гэта пытанне творчага росту тэатра, яго будучыні.

Дрэнна працуе яшчэ і наш мастацкі совет, які стаіць у баку ад хваляючых творчых пытанняў. На яго пажаданы былі былі іны раз прыяцельскі адносіны, калі асабістыя справы ставяць вышэй інтарэсаў калектыва тэатра.

Трэба сказаць і аб асобных фактах зніжэння патрабавальнасці да выпуску новых п'есаў. Аб гэтым гавораць некаторыя спектаклі нашага тэатра: п'ескі «Скупы рыцар» і сцэны з «Бярэса Гадзюва» (рэжысёры С. Бірыла і Б. Кудраўцаў), «Руканіце прафесара Волжына» (аўтар п'есы і пастаўшчык Л. Рахленка), «Асабняк у завулку» (пастаўшчык К. Саннікаў).

Яшчэ адно пажаданне, якое хацелася б выказаць перад адкрыццём сезона тэатра. Наш друк пасля паставы ЦК ВКП(б) па ідэалагічных пытаннях значна актывізаваў сваю дзейнасць. Нашы газеты сталі часта выступаць з асобнымі рэзюмэ і артыкуламі, прысвечанымі творчому жыццю тэатра. На вялікі жаль, у апошнія часы газеты забыліся на гэтую важную справу. Яны амаль не друкуюць рэцэнзій аб новых п'есах і спектаклях.

Тэатр імя Янкі Купалы дасягнуў значных поспехаў у сваёй рабоце. Аднак ні ў якім выпадку не гэта суакойвацца на сваіх дасягненнях, бо наперадзе — непазваныя край работ. Апраўдаць любоў нашай партыі і гледача, стварыць новыя спектаклі, якія ўзабагацілі-б мастацтва Савецкай Беларусі, — найважнейшая і неадкладная задача.

Ул. СТЭЛЬМАХ, дырэктар тэатра імя Янкі Купалы

Этапны год

1950 год з'яўляецца этапным у творчым жыцці тэатра імя Янкі Купалы. У гэтым годзе спадчынец трыццаці год з дня заснавання тэатра. Увесь творчы шлях тэатра быў шляхам барацьбы за сапраўднае высокайшае народнае мастацтва, барацьбы супраць буржуазных нацыяналістаў, безродных касмапазітаў і фармалістаў, якія імкнуліся адарваць тэатр ад свайго народа. У гэтай барацьбе загартаваўся і вырас таленавіты калектыв. Тэатр стаў папулярным не толькі ў Беларусі, але і далёка за яго межамі. Лепшыя акторы сталі вядомымі ўсім працоўным нашай Радзімы. Шасцімесячныя гастролі тэатра па Беларусі ў 1949 годзе яшчэ больш наблізілі яго да свайго гледача. Непасрэдная сувязь з працоўнымі абласнымі і раённымі гарадаў, рабочых пасёлкаў і працоўнымі сацыялістычнай вёскі яшчэ раз з асаблівай якасцю паказала, што няма большай радасці для савецкага мастака, чым тварыць для свайго народа, адчуваць, што твая праца карысная народу, што яна выходзіць яго, узнімаючы ўзровень сацыяльна-лічбы свядомасці. Наш калектыв яшчэ больш адчуў, што любоў народа можа заслужыць толькі той, чыё мастацтва прасякнута высокай перадавой ідэяй, якая адказнае запартэбаваным грамадскаму развіццю. Адчуванне гэтага адказнасці перад народам павялічана патрабавальнасцю артыстаў да сябе, да ідэяна-мастацкай якасці сваіх спектакляў, да рэпертуарнага плана, які з'яўляецца асновай творчага жыцця тэатра. Трэба адзначыць, што пасля паставы ЦК ВКП(б) аб рэпертуары тэатраў, ідэяна-мастацкая якасць спектакляў нашага тэатра значна павялічылася.

Тым не менш існуюць недахопы рэпертуарнага плана гэтага года з'яўляецца адсутнасць у ім п'ес, якія адлюстроўвалі-б патрыятычную працу савецкіх людзей горада ў гады пасляваеннай сталінскай пяцігодкі. Тэатр, разам з кіраўніцтвам на справы мастацтва пры Совеце Міністраў БССР, пры дапамозе драматургічнай секцыі Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР, павінен прыклаці ўсе намаганні для таго, каб у другой палове года такіх п'ес з'явіліся ў нашым рэпертуары.

У 1950 годзе тэатр павінен яшчэ больш разгарнуць работу з беларускімі драматургамі, бо рост і развіццё тэатра не магчымы без арыгінальнай драматургіі. Беларуска п'еса павінна заняць, па меншай меры, п'яную рэпертуарнага плана выдуцка тэатра рэспублікі.

Частина глядзельнай залі, тэатра імя Я. Купалы пасля рамонту. Фота Г. Бугаенкі.

Вельмі радасна, што на тэатральных афішах з'яўляюцца новыя імяны маладых драматургаў. Але мы чакаем і ад нашых старэйшых драматургаў высокамастацкіх п'ес, якія адлюстроўвалі-б жыццё нашага гераічнага народа, яго барацьбу за высокую мэту ўсяго чалавечства — за камунізм. Асабліва хочацца звярнуць увагу драматургаў на тым змены, якія адбыліся ў нашай краіне ў пасляваенны перыяд. У нас з'явілася магутная індустрыя, з'явіліся такія галіны вытворчасці, якіх не было да вайны. Значна вырас рабочы клас, выраслі паватары вытворчасці. Усё гэта чакае свайго адлюстравання ў тэатры.

Улічваючы значныя крыткі і самакрыткі для далейшага росту калектыва, мастацкі совет тэатра, апрача бягучай работы, узнімае рад прынцыповых пытанняў, якія будуць абмеркаваны з удзелам шырокай грамадскасці. Так, пасля прагляду яшчэ новых п'есаў тэатра — «Асабняк у завулку», «Чужы день», «Цытадэль славы», «Голас Амерыкі» і «Шутоўны скарб» у якасці месца будзе абмеркаваны творчы шлях тэатра. Будзе ўзнята таксама пытанне аб культуры мовы. Тут вялікую дапамогу могуць аказаць нашы пісьменнікі. Кіраўніцтва па справах мастацтва са свайго боку павінна дараваць перакладчы п'ес на беларускую мову аўтарам, якія дасканала ведаюць літаратурную мову.

Мастацкі совет узнімае таксама пытанне аб пашырэнні тэатра згоднай моладдзю з Тэатральнага інстытута, мяркуюцца арганазізаваць пры тэатры вясёрую студыю без адрыву ад вытворчасці. Тэатр пачаў праходзіць у жыццё гэтае рашэнне, прыцягваючы да работ у тэатры студэнтаў апошніх курсаў тэатральнага інстытута. Гэта дасць магчымасць усебакова правесці на вытворчай практыцы будучых актараў тэатра.

Шырока наладжаная сувязь творчага калектыва са сваймі гледачом будзе прадоўжана шляхам творчых справаздач як вядучых майстроў, так і здольнай моладзі тэатра непасрэдна на фабрыках, заводах, у навуцальных устаноўках і г. д.

Шчыльная сувязь з гледачом, уважлівае прыслухоўванне да яго крыткі, улік запартэбаванай працоўных — усё гэта дапаможа нам узняць на яшчэ большы ўзровень свай майстэрства.

М. САННІКАУ, народны артыст БССР, галоўны рэжысёр тэатра імя Я. Купалы.

Рабочы момант здымак фільма «Канстанцін Заслонаў». Фота І. Пінмона.

Фільм аб савецкіх патрыётах

Фільм «Канстанцін Заслонаў» можна з поўнай надэтай назваць этапным для беларускай савецкай кінематографіі. Ён падагуліў пэўны гістарычны перыяд у развіцці беларускага кіно. Гэтым фільмам пасляваенная кінематографія Савецкай Беларусі ўсталявала неўміручую дзейнасць народных меціўцаў у гэтыя дні Вялікай Айчыннай вайны.

«Канстанцін Заслонаў» — фільм не толькі пра легендарнага сына беларускага народа — Героя Савецкага Саюза Заслонава, а ў першую чаргу — аб такім народзе-патрыёце, які ў дні чорнай няволі не скаркаўся перад фашыстамі, а нястомна вёў пад кіраўніцтвам свайго роднага камуністычнага партыі саўзлучна барацьбу за свабоду і ішчасце. Непакорнае людзей-патрыётаў мы бачым усюды. Гэта яны зрываюць рамонт варажых паравозаў у долу, робяць вулгарныя міны, кладуць іх у паравозныя топкі і пускаюць фашысцкія эшалоны пад адхон. З вялікай сілай зроблены сцэны смерці Дакутовіча і Шурміна.

І стары Шурмін, і юны комсомолец Дакутовіч — прадстаўнікі перамогажата савецкага народа. Іх нельга паставіць на колена, нельга запалохаць, бо іх мільённы, і таму з такой сілай гучаць прадсмяротныя словы Шурміна, які ён кідае ў твар сваім катам; таму так смела ён глядзіць ім у вочы, бо ведае, што яго патрыятычны ўчынак — гэта басмерцце, бо ён цвёрда верыць у бліжнюю перамогу.

Цэнтральны вобраз фільма — вобраз гераічнага сына беларускага народа Канстанціна Заслонава. Заслонаў у фільме, як і ў жыцці, — чалавек непахіснай волі, вельміраўна вытрымкі, сапраўдны саветскі патрыёт, які вядзе складаную барацьбу з злымі ворагамі. Канстанцін Заслонаў спакойны, бясстрашны, разумны, знаходзіцца ў першы час паміж двух агнёў знаходзіць выхад з любой сітуацыі, якой-бы складанай і цяжкай яна ні была. А гэтых складаных сітуацыяў вельмі многа. Яго абкружае неадар адных, нянавісць другіх, на вожным кроку яго сцеражаць выкрыццё і лютае кара.

Але смела і мужна ідзе Канстанцін Заслонаў на вузкіх сцяжынках пад гэтым скрызжаным агнём, бо яго паслава на гэты шлях партыя, бо яму аказаў вялікі год савецкі народ, бо ён савецкі чалавек — патрыёт. І мы бачым, як з кожным крокам вузкая сцяжынка яго дзейнасці робіцца ўсё больш і больш шырокай, а з таго часу, як рабочыя зразумелі яго ролю ў гэтай складанай барацьбе, перад ім адкрываецца шырокі прастор для дзейнасці.

Вялікае месца адведзена ў фільме на казу кіруючай дзейнасці камуністаў, іх ролю ў развіцці партызанскага руху ў глыбокім тыле. Вобраз Кораця, аднаго з прадстаўнікоў нашай партыі, — гэта вобраз мудрага, нястомнага арганізатара і нахільнага партызанскага барацьбы.

Фільм «Канстанцін Заслонаў» гэтае ства Сталінскай праміі. Сем чалавек з творчага калектыва, які працаваў над фільмам, атрымалі высокае званне лаўрэатаў Сталінскай праміі: рэжысёр В. Корш-Саблін і А. Файнцімер, артысты В. Дзяўбініцаў, А. Хвілья, В. Дарафееў, В. Салаўёў і Г. Мічурін. Заслужаны дзеяч мастацтва БССР В. Корш-Саблін — адзін са старэйшых работнікаў беларускай кінематографіі. 25 год свайго жыцця прысвяціў ён творчай дзейнасці ў кіно. Пачаўшы ў 1925 годзе сваю работу ў студыі «Савецкая Беларусь», В. Корш-Саблін праходзіў складаны шлях творчага стаўлення і росту — ад памочніка рэжысёра да мастацкага кіраўніка кіностудыі.

В. Корш-Саблін пачаў у 1925 годзе сваю работу ў студыі «Савецкая Беларусь», В. Корш-Саблін праходзіў складаны шлях творчага стаўлення і росту — ад памочніка рэжысёра да мастацкага кіраўніка кіностудыі.

В. Корш-Саблін пачаў у 1925 годзе сваю работу ў студыі «Савецкая Беларусь», В. Корш-Саблін праходзіў складаны шлях творчага стаўлення і росту — ад памочніка рэжысёра да мастацкага кіраўніка кіностудыі.

В. Корш-Саблін пачаў у 1925 годзе сваю работу ў студыі «Савецкая Беларусь», В. Корш-Саблін праходзіў складаны шлях творчага стаўлення і росту — ад памочніка рэжысёра да мастацкага кіраўніка кіностудыі.

В. Корш-Саблін пачаў у 1925 годзе сваю работу ў студыі «Савецкая Беларусь», В. Корш-Саблін праходзіў складаны шлях творчага стаўлення і росту — ад памочніка рэжысёра да мастацкага кіраўніка кіностудыі.

В. Корш-Саблін пачаў у 1925 годзе сваю работу ў студыі «Савецкая Беларусь», В. Корш-Саблін праходзіў складаны шлях творчага стаўлення і росту — ад памочніка рэжысёра да мастацкага кіраўніка кіностудыі.

В. Корш-Саблін пачаў у 1925 годзе сваю работу ў студыі «Савецкая Беларусь», В. Корш-Саблін праходзіў складаны шлях творчага стаўлення і росту — ад памочніка рэжысёра да мастацкага кіраўніка кіностудыі.

В. Корш-Саблін пачаў у 1925 годзе сваю работу ў студыі «Савецкая Беларусь», В. Корш-Саблін праходзіў складаны шлях творчага стаўлення і росту — ад памочніка рэжысёра да мастацкага кіраўніка кіностудыі.

В. Корш-Саблін пачаў у 1925 годзе сваю работу ў студыі «Савецкая Беларусь», В. Корш-Саблін праходзіў складаны шлях творчага стаўлення і росту — ад памочніка рэжысёра да мастацкага кіраўніка кіностудыі.

тацкага кіраўніка кіностудыі. Спачатку пад кіраўніцтвам старэйшага рэжысёра Ю. Тарыча, а пасля самастойна ім пастаўлена вялікая колькасць кінокарцін. Лепшымі яго фільмамі даваеннага перыяду былі: «У агні нараджаная», «Шукальнікі ішчасця», «Дачка радзімы», «Мая любоў».

У перыяд Вялікай Айчыннай вайны ім пастаўлены фільмы: «Беларускі кінаборнік», «Жыві, родная Беларусь» і «Вызваленне Савецкай Беларусі».

Фільм «Канстанцін Заслонаў» — гэта далейшае творчае росту і мастацкага дасканалення рэжысёра.

Заслужаны артыст БССР А. Файнцімер таксама належыць да катэгорыі творчых работнікаў, якія доўгі час працуюць у беларускай кінематографіі. На кіностудыі «Савецкая Беларусь» ім былі пастаўлены такія фільмы, як «Ішчасце», «Паручык Кіжэ» і «Балтыйцы». На іншых студыях у даваенны перыяд ён паставіў фільмы «Танкер «Дарбент», «Катюшкі», адной з нядаўніх яго работ з'яўляецца фільм «За тых, хто ў моры», высокая ацэнка савецкім гледачом.

В. Дружыкаў — артыст Дзяржаўнай студыі кіноактара. Працуючы ў кіно на раўнаўчы выдоўга, ён стварыў рад арцх вобразаў у фільмах «Без вінны п'яна тыя», «Замыная кветка», «Спазнанне аб зямлі сібірскай» і інш.

Створаны В. Дружыкаў вобраз Канстанціна Заслонава будзе доўга жыць у народзе, як адзін з самых любімых вобразаў народных герояў.

Хвілья — таксама артыст Дзяржаўнай студыі кіноактара. Ён створана звыш 20-ці вобразаў у савецкіх кінофільмах. Лепшымі з іх: Карыяток у фільме «Кармячок», вобраз С. М. Будзёнага ў фільмах «Першая конная» і Пархоменкі ў фільме «Аляксандр Пархоменка» і інш.

Ролі сакратара нацпартыянага камітэта партыі Кораця ў «Канстанціне Заслонаве», выкананая артыстам Хвільяй, з'яўляецца ўзорам удумлівага раскрыцця вобраза партыйнага кіраўніка. Артыст данёс да гледача памучцё складанасці адказнасці работ на кіраўніцтву барацьбой у глыбокім падполлі.

Артыст Маскоўскага Акадэмічнага Мастацкага тэатра В. Дарафееў у фільме «Канстанцін Заслонаў» стварыў пудоўны вобраз патрыёта Шурміна, які смела выканаў свой грамадзянскі абавязак, замарозіўшы вадкачку на чыгуначным вузле.

Ролі нямецкіх афіцэраў, выкананыя засл. арт. РСФСР В. Салаўёвым і Г. Мічуріным, сведчаць аб тым, што акторы здолелі знайсці неабходныя сродкі і фарбы, каб стварыць вобразы ворагаў, далёкіх ад трафарэтаў.

Фільм «Канстанцін Заслонаў» бясспрэчна мае і рад недахопаў. Гэтыя недахопы ідуць галоўным чынам па лініі вузкага і даволі схематычнага паказу партызанскай барацьбы, яе маштабнасці і масаваці. Гэты паказ у фільме зроблены не мастацкімі сродкамі кіно, а хутчай сродкамі тэхнічнымі. Але патрыятычнае гучанне фільма настолькі вялікае, што гэтыя недахопы не адваджаць велікіх істотных.

Высокая ўзнагарода фільма «Канстанцін Заслонаў» патрабуе ад усіх работнікаў беларускай савецкай кінематографіі дамагчыся ў далейшых работах яшчэ больш высокай якасці, паказаць у выдатных фільмах гераічнае сёння нашага беларускага народа, яго пераможную хату да камунізма.

М. БЛІСЦІНАУ.

Гаворыць глядач

Тэатр імя Я. Купалы пачаўся на гастроліх у Бабруйску. Творчыя работнікі тэатра наведлі многія прадпрыемствы і устаноў горада. Яны знаёміліся з вытворчасцю, з лепшымі стэханікамі, інжынерамі, расказвалі аб гісторыі беларускай драматургіі, яе п'есах, аб тэатры і рабоце

Мае ўражання

Для нашых швей было вялікай радасцю сустрэцца і пагутарыць з рэжысёрамі і артыстамі тэатра імя Янкі Купалы. А пагутарыць было аб чым. Вось, напрыклад, у пастаўцы п'есы А. Сафронава «Маскоўскі характар» артысты не заўсёды яра паказвалі вобраз радавога савецкага рабочага. Хацелася даведацца, як артысты працуюць над стварэннем свайго ролі ў п'есе. Гэта для нас важна, бо і на фабрыцы будзе створаны драматычны гурток. Разам з гэтым узнікла і другое пытанне: як лепш арганізаваць наш гурток, над якімі п'есамі працаваць?

Гутарка з артыстамі прынесла нам вялікую карысць. Акрамя ўсяго іншага, мы даведаліся пра гісторыю першага ў рэспубліцы тэатра.

Зацікавіла нас пастаўка п'есы «3 народам» К. Крапіны. Мы пачыналіся з падполнай работай і самааднай барацьбой савецкіх людзей супраць неапазітнага фашызма, пазнаёміліся з мужнасцю і геройствам партызан і падпольшчыкаў. Пазнаўтра ў абедзве перапыначкі можна было пагучыць, як дзвучыты доўга і горача гутарылі аб партызанцы Юліі і кампартыі Гудзічу, аб бясстрашным партызанам. П'еса

каляктыва над пастаўкамі, дапамагалі мясцовым драматычным гурткам.

Калектыв тэатра атрымаў ад працоўных Бабруйска шмат водгукў пра свае пастаўкі.

Ніжэй мы друкуюм некаторыя з гэтых водгукў.

Мае ўражання

захапіла і ўхвалявала людзей праўдзівым адлюстраваннем жыцця.

Цікавай была для нас сустрэча з лаўрэатам Сталінскай праміі рэжысёрам К. Саннікавым. Падоўга запомніліся нам вобразы, створаныя такімі артыстамі, як Г. Глебаў, І. Ждановіч, Ул. Уладзімірскі, якія глыбока разумеюць савецкіх людзей і паказваюць іх такімі, якімі мы іх ведаем у жыцці.

Добра было-б, каб усе тэатральныя калектывы, якія прыязджаюць у Бабруйск, наведвалі фабрыкі і заводы, гутарылі з рабочымі.

Валыціна ЧАРНОВА, майстра ленты швейнай фабрыкі імя Дзяржынскага.

Заўвагі аб рэпертуары

Нашым фабрычным агітатарам спектаклі «Чужы день» К. Сіманова, «Маскоўскі характар» А. Сафронава, «3 народам» К. Крапіны прынеслі вялікую карысць.

Некалькі разоў мне даводзілася чуць, як агітатары, імкнучыся зрабіць свае гутаркі больш цікавымі і зместнамі, прыводзілі ў прыклад асобных герояў спектакля. Ад гэтага гутарка іх рабілася больш дзейнай. Значыць, словы сцэны дайшлі да на-

Дзякуй за майстэрскую ігру!

Рыгор Шкраба

Кніга пра Янку Купалу

Наватары жанра

Сярод літаратурна-навуковых работ, за якія ў гэтым годзе прысуджаны Сталінскія прэміі, пазвана кніга Яўгена Мазалькова «Янка Купала». Маніграфія пра класіка беларускай літаратуры з'яўляецца адным з першых даследаванняў пра выдатных пісьменнікаў савецкага народа. Асабліва вялікае значэнне мае гэтая кніга для беларускага навуковага літаратуразнаўства, бо яна кладзе пачатак глыбокаму вывучэнню як дарэвалюцыйнай, так і сучаснай беларускай літаратуры.

Творчасць Янкі Купалы трывала ўвайшла ў скарбніцу самай перадавой савецкай літаратуры як адзін з лепшых не адзіночак. Толькі ў перакладзе на рускую мову за гады савецкай улады выдана больш за дваццаць кніг народнага паэта Беларусі. Такія-ж пераклады зроблены на мове іншых савецкіх народаў. Паэмы і вершы Янкі Купалы вядомы далёка за межамі нашай краіны.

Янка Купала належыць да ліку пісьменнікаў з сурэтным імем. Яго месца ў гісторыі беларускага народа з поўнай паставай параўноўваюць з месцам А. С. Пушкіна ў гісторыі вялікага рускага народа. Янка Купала і Якуб Колас з'яўляюцца стваральнікамі сучаснай беларускай літаратурнай мовы. Над імі Янкі Купалы беларускі верш набываў сапраўдную прастату, народнасць і нацыянальна-самабытнасць. Яго дарэвалюцыйная творчасць — гэта паэтычны летапіс барацьбы працоўнага народа за свабоднае і нацыянальнае вызваленне. Прысякнутыя нафасам стваральнай працы, устаўленнем нацыянальнай годнасці савецкіх людзей, вершы і паэмы Янкі Купалы савецкага часу з'яўляюцца ўзорам глыбокамастацкага адлюстравання жыцця на аснове метада сацыялістычнага рэалізму.

Значэнне творчасці Янкі Купалы, як і кожнага вялікага нацыянальнага паэта, вымяраецца не літаратурнымі школай і пільпамі, а цэлым гістарычным эпохам і жыццём і барацьбой народа. «Пісанне пра Пушкіна... гаварыў у свой час В. Г. Вількінска — значыць пісаць пра пачатковую літаратуру: таму што, як падкрэслівае пісьменнік, рускія растуць і развіваюцца, таму што Пушкін растлумачвае наступныя паэтычныя і пісьменніцкія. Гэтыя словы вялікага рускага крытыка пра А. С. Пушкіна маюць важнае метадафізічнае значэнне пры разглядзе творчасці Янкі Купалы.

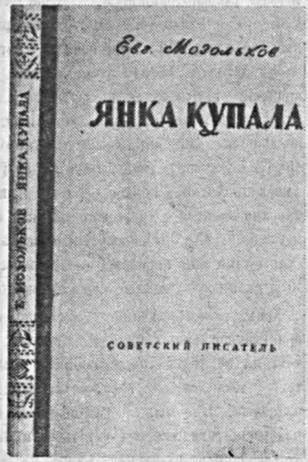
Першы раздзел кнігі «Ля вытокаў беларускай літаратуры» ўяўляе сабою нарыс асновы беларускай літаратуры і акупаецца часткай часу.

Спрадэку беларускі народ вядомы сваімі паэтычнымі казкамі і песнямі. Праз стагоддзі прыгнечаны, спачатку літоўскімі князёў, а затым польскімі магнатаў, пра іх ён мару аб шчасці, аб дружбе са сваім вядзім братам — рускім народам. Далучыўшыся да Расіі ў выніку падзелу Польшчы ў канцы XVIII стагоддзя мела становіцца значэнне для развіцця нацыянальнай культуры беларускага народа. Адной з каштоўных рыс кнігі Я. Мазалькова з'яўляецца тое, што яна наводзіць яшчэ адзін рышчы ўдар на нацыяналістычнай тэорыі «залатая веку», які быўцам перажываў беларускі народ у складзе Вялікага літоўскага княства.

На аснове лінгвістычнага даследавання пра дзве нацыянальныя культуры ў кожнай нацыянальнай культуры класавы грамадства аўтар пераконаўча паказвае ролю рускіх рэвалюцыйных дэмакратаў у развіцці беларускай літаратуры. Іх творчасць,

якая ўсталявала барацьбу працоўнага народа за вызваленне з ланцугу прыгнечаннасці і эксплуатацыі, мела вялікі ўплыў на творчасць беларускіх пісьменнікаў.

Аналізуючы творчасць Янкі Купалы і яго напярэднікаў, аўтар падкрэслівае ў раздзеле «Пазія вызваленчай барацьбы» тое новае, што прынес Янка Купала ў беларускую літаратуру сваёй творчасцю. «Працягваючы і развіваючы традыцыі Ф. Багушэвіча і Я. Лучыны, Янка Купала і Якуб Колас узялі беларускую літаратуру на якасна новую ступень. Першыя ўжо вершы Купалы з'явіліся рэвалюцыйным скачком, новым этапам у развіцці беларускай літаратуры». Праз год пасля першага выступлення Купалы ў друку з-пад яго пера з'яўляецца такі магчым на сіле абуджэння верш, як «А хто там ідзе?», які да глыбіні душы ўсхваляваў Максіма Горкага.

Шырокае знаёмства паэта з жыццём народа, з гучым якога ён вышаў, з яго надзейнымі патрабаваннямі, уцямліў на фарманне эстэтычных прынцыпаў паэта такіх магчымых стылі, які беларускі фальклор і руская класічная літаратура, абумовілі тое, што, як піша аўтар кнігі, ён «пачаў узыходжанне з такіх вышынь, якіх ніколі да яго яшчэ не дасягала беларуская назія».

Рэвалюцыя 1905 года ўсклалася працоўнае сялянства, выдлікала да налічанага жыцця шырокай народнай масы. «Творчасць Янкі Купалы з першых дзён яго літаратурнай дзейнасці непарарна звязана з рэвалюцыяй... піша Я. Мазальков. — Як нехта ўвядзе Пушкіна без Айчынай вайны 1812 года і дэкабрыскага руху, так нехта ўвядзе Янку Купала без рэвалюцыі 1905 года. Рэвалюцыйны рух шырокіх працоўных клас усеі прыгнечанай народаў Расіі, якія ўзялі рабочы клас і яго партыя на барацьбу з царызмам, — вось глеба, што нарадзіла і ўзрасціла магчым талент Янкі Купалы».

Грунтуючыся на творчасці паэта, на старонках яго біяграфіі, аўтар крок за крокам раскрывае яго творчы шлях. Асабліва каштоўнай з'яўляецца спроба паказаць фарманне і развіццё эстэтычных прынцыпаў Янкі Купалы. Характэрна, што ў спісу кніг, якія чытаў паэт яшчэ да свайго першага выступлення ў друку, цэнтральнае месца займаюць такія аўтары, як Пушкін, Лермантаў, Глеб Успенскі, Салтык-Шчадрын, Шаўчэнка, Міцкевіч і

іншыя. Вялімі рана адчуў Янка Купала паэтычнае характэра беларускага фальклора. «Кнігі разбудзілі ў мяне фантазію, — піша ён. — Але мацней за ўсё я думаю, зробілі на мяне ўплыў беларускія народныя казкі, якія чуў я ў дзяцістве». Кнігі на ролівай мове і рэвалюцыйныя пракламанды навалі паэта на думку ўзяцца за пера, таму што на беларускай мове можна гаварыць таксама шчыра пра надзейныя патрабы працоўнага народа, як і на іншай мове.

Ваўнічымі рэаліст, Янка Купала прыеўціў народу самым лепшым свае першыя, самыя высокародныя свае імкненні. Ці пісаў ён творы на сюжэты фальклора, ці звяртаўся да гераічных старажак мінулага народа, — пачуццё рэалістычнасці ніколі не адраджвала паэта. Максім Горкі быў першым, хто адрау на вартасці ацаніў народнасць паэзіі Янкі Купалы і Якуба Коласа, як самую істотную і самую каштоўную рысу іх творчасці. Волгукі Максіма Горкага пра маладзю беларускую літаратуру з'яўляюцца адной з самых слаўных старажак яго гісторыі. Знаёманне гэтых волгукі робіцца асабліва відочным, калі ўлічыць тую барацьбу, якую даваўся весці Янку Купале на старонках газеты «Наша ніва» супраць буржуазных нацыяналістаў і польскіх шавіністаў.

Творчасці паэта ў савецкі час у кісьце прысвечаны раздзел пад назвай «Імяны сацыялістычнай Беларусі». Пасля перамогі Вялікага Кастрычніка разам з новым жыццём, якое прышло ў беларускія гарады і вёскі, у назвы Янкі Купалы прышлі новыя тэмы, новыя вобразы і героі. Ужо ў 1923 годзе ён піша верш «Арлянтам», аб якім А. В. Луначарскі гаварыў, што гэта адзін з гімнаў паэта, «у якім поўнасьцю адлюстравана яго цнперашня рэвалюцыйная радасць». Партыя большавікоў кланатліва і мудра дамаглася паэту авадаць самым дзейным металам сацыялістычнага рэалізму.

З пафасам палыманага лірыка адлюстравалі Янка Купала на старонках сваіх выдатных паэм і вершаў гераічную працу савецкіх людзей, іх барацьбу за пабудову камунізма, іх ратыны і працоўныя подзвігі, расказаў пра тое, як Беларусь у сямі братніх народаў ператварылася ў пераважную індустрыяльна-калгасную рэспубліку. Янка ні адной выдатнай паэзіі ў кісьці нашай краіны, якая не знайшла-б волгукі ў творчых паэма-паэтыях. Ён у сваім прыход першага трактара на калгаснае поле і асудзіў палескіх балот, падзвіг чалавечы і радасць калгаснага працы, у азначэнні Заходняй Беларусі ў адной савецкай дзяржаве і ўсеагульнай барацьбу з імкліва-фашысцкімі акупантамі, дэніска-стальніцкую дружбу савецкіх народаў і росквіт іх культуры.

Аўтар кнігі паказвае, якую выключную ролю адыграў Янка Купала разам з Якубам Коласам у агульнай і выхаванні сілы беларускай савецкай літаратуры. У тым, што ён сёння ведаецца і любіць дзякава за межамі рэспублікі, у тым, што яна, у кінуўшы нешматліка на імяны і творы, вырасла ў адзін з перадавых атрадаў савязнай літаратуры — велізарная заслуга Янкі Купалы. Яго творчасць — гэта выдатная школа, якая дапамагае беларускім пісьменнікам вучыцца высокай ідэйнасці, прастаце і дэканаласці мастацкіх вобразаў, дапамагае ацываць новае, называць жыццё, спалучаць сваю пісьменніцкую работу з грамадскай дзейнасцю.

Вершы свай народа, Янка Купала жыў яго жыццём, думаў яго думамі, глядзеў

яго вачыма. Непаруўная сувязь з народам абумовіла вялікую дзейную сілу паэзіі Купалы. Ён навадзіў фабрыкі і заводы, калгасы і школы, знаёміўся з людзьмі, чытаў ім свае вершы, ніколі не абываючы, што народ — сама патрабаваным крытыкам.

У сваёй кнізе Я. Мазальков расказвае пра творчую гісторыю выдатных купалаўскіх паэм «Над ракой Арасай» і «Барысаў». Гэтыя паэмы, як і ўся творчасць паэта, нарадзіліся з непароднага жыццёвага матэрыялу.

Апошні раздзел кнігі «Зброя паэта» прысвечаны творчасці і дзейнасці Янкі Купалы ў гады Вялікай Айчынай вайны. На вераломны падпад фашысцкіх захопнікаў паэт адказаў палыманымі словамі навапісці да ворага. Прадзюжваючы на дарогах Беларусі ў першыя дні вайны, ён бачыў, з якім адзіноцтвам і ранаўсцю народ браўся за зброю, каб адстаяць не толькі сваё шчасце, але і будучыню ўсяго прагрэсіўнага чалавечства.

Спёўнілай любоўю да Радзімы, навапісцю да ворага праяснуты кожны радок, напісаны паэтам у тым суровым дні. З трыбуны Уваселавіскага мітынга, са старонак «Правды», «Известий» і іншых газет, з радыёстудыі паэт размаўляў са сваім народам, клікаў яго на барацьбу, устаўляў яго гераічныя подзвігі, мадаваў упуўненасць у перамозе. Артыкулы Янкі Купалы, напісаныя ў часе вайны, належыць да лепшых узорав мастацкай публіцыстыкі. Паэтычныя слова сапраўды было для яго той грознай зброяй, пры дапамозе якой паэт набліжаў вялікі дзень Перамогі.

Параўнаўча невялікая па аб'ёму — адзінаццаць з паловай друкаваных артыкулаў — кніга Я. Мазалькова не протэндуе на вычарнальнае асвятленне ўсёй праблемы, звязаных з творчасцю Янкі Купалы. Гэта падкрэслівае і сам аўтар ва ўводных да кнігі. Хацелася-б, у прыватнасці, каб даследчыкі больш увагі аддаў аналізу паэтычнай формы, усеў чытача ў творчым лабараторыю пісьменніка. Кніга Я. Мазалькова была-б больш поўнай, калі-б аўтар, не абмяжоўваючыся асобнымі заўвагамі, даў больш падрабязны разгляд такіх творчых паэм, як «Курган», «Бандароўна», «Адрэчная песня» і інш. Тое-ж самае трэба сказаць і пра многія творы савецкага перыяду, якія аўтар характарызуе вельмі поўна. Нельга згадзіцца са сцверджаннем аб тым, што ў назве «Імя» ён нават ствараў героя ў вузкі, замкнуты свет асабістых пачуццяў».

Зразумела, нехта даць адрозніваць падобнае даследаванне творчасці такога выдатнага паэта, як Янка Купала. Пра гэтым належыць улічыць, што менш і праблем, як, напрыклад, праблема нацыянальнага характэру ў творчасці Янкі Купалы, ролі паэта ў вышароўцы норм сучаснай беларускай літаратурнай мовы, яго праца над мастацкім вобразам і т. д. або зусім не змярталіся даследчыкі, або, калі і закраналіся, то не знайшлі яшчэ глыбокага вырашэння. Належыць спадзявацца, што кніга Я. Мазалькова накладе добры пачатак ілённаму вывучэнню не толькі творчасці Янкі Купалы, але і іншых беларускіх пісьменнікаў. Даўно чакае маніграфічна даследавання творчасці Змітрака Вядулі, Эдуарда Самуйлёнка, Кузьмы Чорнага і іншых беларускіх савецкіх пісьменнікаў.

Прысуджэнне Я. Мазалькову Сталінскай прэміі яшчэ раз сведчыць, якое вялікае значэнне мае навуковае распрацоўка праблем сучаснай савецкай літаратуры.

І. Пыр'еў — амаль адзіны рэжысёр у савецкай кінематографіі, які аддаў усеў свой талент тэме калгаснага будаўніцтва.

«Кубанскія казакі» прадаўжаюць сабой паслядоўную лінію паэтычнага раскрыцця любімай тэмы рэжысёра.

Фільм «Кубанскія казакі» даводзіць сабой яшчэ адну характэрую рысу творчасці рэжысёра. І. Пыр'еў з'явіўся смелым наватарам у стварэнні жанра савецкай кінакамедыі. Ён пераасаніваў гэты жанр, грунтуючыся на пазіцыях савецкага мастака-наватара, які не падганяе жыццё пад рамкі ўстаўленых канонаў жанра, а пераіначвае іх у адпаведнасці з рэальным жыццём.

Каноны класічнай камедыі патрабуюць абавязкова асмялення адмоўных з'яў жыцця, патрабуюць адмысловай фабульнай асновы твору, якая выкачвала маштабнасць падзей і з'яў. Вобразы і фабула «Кубанскіх казакі» не адпавядаюць ні тэме, ні драму. І. Пыр'еў наду свайму твору шырокую маштабнасць. На акраме перад глядачом раскінулася бяскрайняя кубанскія пшанічныя палі, на якіх працуюць сотні людзей. Гледач радуе ўрадлівай кубанскай зямля, якая дала калгаснікам багаты етэліскі ўраджай. Вынікі натрытычнай працы калгаснікаў асабліва шырока і прыгожа прадстаўлены на рабінным калгасным кірмашы, дзе і разгортваюцца падзеі фільма. Мы бачым горы памідораў, дынь, яблык, вінаграду; магазіны завалены мануфактурай, абуткам, вопраткай, культураварамі. Усё гэта не гіербола, а сама рэальнасць, сама праўда. Гэтая праўда заключаецца ў тым, што калгасныя кірмашы ператварылі ў нас у саеабсабную дэманстрацыю цудоўных вынікаў калгаснай працы. Усё, чым аддзіла зямля людзям за іх працу, можна бачыць на васьмёскім калгасным кірмашы. І выбар месца дзеяння фільма абумоўлены не вышарышай фактэраў, а разуменнем правільнай думкі, што калгасны кірмаш з'яўляецца тым дэстам, у якім яраць за ўсё можна ўбачыць перамогі калгаснага ладу. Таму з такой пікавасцю глядзіцца ўсё, што адбываецца на гэтым кірмашы.

Зразумела, пікавасць фільма не толькі ў тым, што ў ім надзвычай багата і разнастайна паказана калгаснае багацце. Пікавасць, у першую чаргу, людзі, якія стварылі гэтыя багачы.

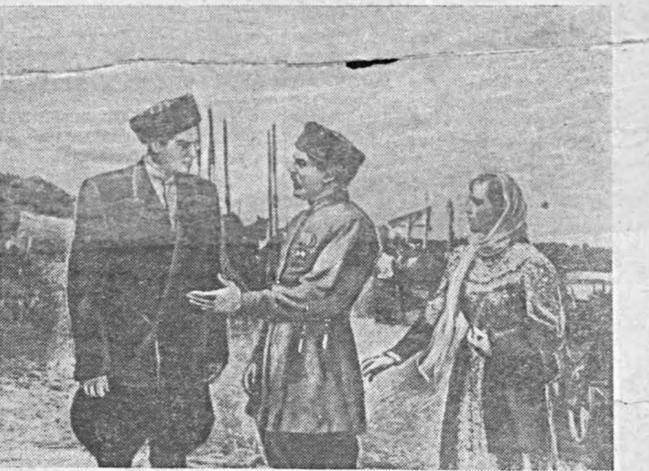
Мы бачым у гэтым фільме прышчыпованую новую трактоўку жанра савецкай камедыі. Ідэйнай і творчым вырашэннем сваёй тэмы аўтар спадарыў П. Пагодзіна і рэжысёр І. Пыр'еў даваў, што савецкая камедыя

не абавязкова павінна штосьці высмокваць і бітвацца. Савецкая камедыя можа быць камядзай станоўчых герояў. Сапраўды, усе героі фільма — лепшыя людзі калгасаў, іх перадавы авангард. Тут старыні калгасаў Перасветавы, Воран, Дзюргач, Герой Сацыялістычнай Працы Даша Ша-дест, яе сяброўкі — калгасныя дзючаты, лепшыя калгасныя дзёшнікі Кавалёў, Гу-заў і інш. Усе яны — людзі блізка і знаёмыя нашаму глядачу, усе яны адноўны справе ўмацавання сваіх калгасаў. Глядач не можа не любіць і не паважаць іх, гэта не азначае, што ўсе яны адоль-кавалі, што ўсе яны нівеліраваны пад адну мерку янкі дэбрачынасці. Яны маюць свае характары і сваё разуменне жыцця. Старыні калгаса Воран, напрыклад, увасабляе сабой тып калгаснага кіраўніка, які хоча мець на калгасным рахунку як мага больш прыбытку, і гэта становіцца ў яго самазгатай. Старыні суседзіна калгаса Перасветавы даваў, што калгасны прыбытак — сродак для далейшага ўмацавання калгаса і культурнага росту калгаснікаў. І ўсё-ж Воран — не адмоўны вобраз. У яго ёсць адмоўны рысы, але яны нічога агульнага не маюць з нейкімі заганамаі, якія трэба выкарыяць і бітвацца смехам. Воран — таксама станоўчы вобраз фільма.

Разам з тым аўтары ніколі не па-грашлілі супраць жыццёвай праўды, калі ўзялі для сваёй камедыі толькі станоўчыя вобразы. У гэтым ёсць адравае ацыванне сёнешняй савецкай рэалісці, у якой абсалютную перавагу мае іменна станоўчае, жыццесядарджнае, тое, што нараджае ў людзей светлага і радаснае ацыванне сёнешняга жыцця. Ніхто не можа напярэць аўтараў, што яны паказалі толькі станоўчае. У кожнага савецкага мастака ёсць неперарожнае імкненне паказаць лепшае, перадавое. І гэта імкненне знаходзіць самае гарачае прызнанне савецкага глядача, які любіць такія фільмы і спяктакі. Сёнешні савецкі чалавек хоча называць жыццё не на горшых, а на лепшых яго прапях і фактах. Таму творы, якія паказваюць пераважна станоўчых герояў, будуць займаць усё большае і большае месца ў нашай літаратуры і мастацтве, бо выклікаюць яны да жыцця самай рэалісцісцю.

І з гэтага пункту глядзання фільм «Кубанскія казакі» навалічвае лік тавіх твораў у савецкай кінематографіі і адпачова робіць вялікі ўклад у камядзю станоўчых герояў.

К. ГУБАРЭВІЧ.

Кадр з кінофільма «Кубанскія казакі».

І. Грамовіч, К. Кірэенка

У братняй Грузіі

Наша пасадка ў Грузію перш за ўсё хваліла і хваліе тым, што гэта волішні маршрут Янкі Купалы і Петруся Броўкі, Міхаса Лынькова і Эдуарда Самуйлёнка. І коды нашы намеры крыху абмяжоўвалі яе часам, нават за гэтыя некалькі дзён яна зрабіла багатае багацце ўражанне, якое застаецца ў нас назаўсёды.

... Савецкая краіна — братняй, сацыялі-стычная Грузія...

Праз дзеньці і кубанскія стэпы, праз горы цыгнкі прамчаў нас да яе, і мы ступілі на зямлю рэспублікі, якую на захадзе дзень і поч абывае неспакойнае Чорнае мора. Ці гэта стужка, ці наш гарачы жывень, — тут заўсёды, разгуляўшыся, грэмьня, кідаюцца на бераг марскія хвалі. У іскрыстай, шпыччай пене плаваюць чайкі і нашы качкі-ныранкі. Яны адпачываюць на курорце да дыяроўскай наводзі. На другі бок чыгункі стаецца маўклівыя вяртаўнікі-кіпарысы, блакітныя аўкалішткі — незвычайная для нашай пары, году зельне.

На поўначы Грузія замыкаецца магчым ланцугом гор Вялікага Каўказа, якія накрываюць вечнымі снягамі. У надножках гэтых гор цыпер не рассяваецца туман, а ў Сухумі штодня ідуць і ідуць дажджы.

Ад Сухумі да Самтредзія за вакном мяшка бласцотыа лясістая шэйна Калхіды. Гэтыя вузкі ашэніку мы, асадна,

дзеньці спытківалі. Так усё падобна да пінекага краіна. Гэта тут хадаў Танурыя. Гэта тут мужны народ выкамі змагаўся за «залатое руно» і толькі ў часы савецкай улады, правёўшы на гэтых балотах мелірацыю, набычыў шчасце. Людзі ажалі інакшым, небывальным жыццём.

Ураджайная стала Калхіды. І не аднокая яна ў рэспубліцы. На ўсходзе аду-гваваецца ёй сваімі дарамі зямля Алазанскай даліны, адваяваная ў вятроў-суха-веаў. Калхідская, Картлінская і Кахеці-ская шэйны з'яўляюцца самымі ўрадлівымі зонамаі Грузіі, дзе згуртаваліся асноўныя сельскагаспадарчыя раёны рэспублікі.

Паміж атрогамаі гор, што спаўзаюць ад Вялікага Каўказа, ляжаць глыбокія даліны, у якіх бягуць магчымныя горныя рэкі. На ўсход, да Сурамскага перавала, цыгнкі ішчыць над гару, робячы над рэчкай павароты так, што праз вакно відаць нашы пераднія шэсць вагонаў. Ад мора нас вязе электравоз — імклівы ў дарозе, як маланка, і паловыны, ветлівы на сунш-ках. Якая гэта выгада, электрычная цяга!

Дзюма і моцныя горныя рэкі! Рыон мы прадыхалі, адрукалі калесам над вагонам, як у бубен, на мосце над шырокай ракой са славутай электрастанцыяй. Цыпер Зема-Вучальская ДЭС. Мы вельмі зацікаў-лены сваімі вачыма бачыць тое, што не-

калі напамінь заувчылі да ўрокаў па эканамічнай геаграфіі Савецкага Саюза. Адырхальская, Абшаская, Алазанская, Тьварчальская электрастанцыі... Побач з імаі сядзіць іонак. Ён таксама едзе ў Тбілісі, дзе вучыцца на электратэхніка (у калгасе пошыт на гэту спецыяльнасць).

Адзіны нуль жыцця ў пабудове камунізма і ў Грузіі, і ў Беларусі. Так, як і ў нас, на прадымежывае мінулы год быў адначаным прапоўным дасягненнем, так і ў сацыялістычнай Грузіі рабочы клас можа гаварыцца сваімі подзвігамі. Імёны знатных стыханнаўцаў Тэйбулі — К. Бешкенадзе, Ш. Пурцхванідзе, А. Гюргадзе шы-рока вядомы ва ўсёй Грузіі. Прадстаўлены

«Шчаслівая сям'я». Работа сьмунтара Тамары Абанелія.

тварчальскі шахцёр Васіль Жытнік за чатыры гады выпіткі выканаў 11 гада-вых норм.

Куды перш-на-перш мы накіраваліся на прыезде ў сонечную Грузію? Нас імкнула ў той горад, да якога заў-сёды скіраваны думкі кожнага працоў-нага чалавек на зямлі. Мы выехалі ў Гору.

Гору... Гарадок у самым центры рэспублікі... Шырока раскінулася даліна Картлі, дзе зліваюцца хвалі рэк Ліахвы і Куры. Тут, у сэрцы Грузіі, нарадзіўся тейлі новага века і ўсяго чалавечства. Вось ён, маленькі домік з двух пакой-чыкаў. «Домік, не домік — бядняцкая хата», — пісаў калісьці, навадзіўшы яго, Янка Купала. Праўда, што бедна жыла сям'я Джугашвілі. Домік належаў не ім, тут яны паймалі толькі адзін пакойчык, а другі займаў сам гаспадар. Мяркуючы на размя-шчэнню суседніх дамоў і вуліцы горада, тут было сапраўднае чорнарабочае ўскраіна. Сям'я Джугашвілі пражыла толькі тры гады, бо надалей лехпала сродкаў апа-ліць за кватэру.

Пакой абстаўлены так, як, бадай, не-калі было ў тысячых і сотнях тысяч хатні абрусам, навокал яго некалькі непафарба-ваных табурачак. На стале галіныны жа-ноч. Яя спыны стаіць звычайны сундук. Вісьць васьковы суровы ручнік.

Ціха стаіць маленькі домік. Зіхандзі залаты літары на мармур: «Тут нара-дзіўся 21 снежня 1879 года і правёў сваё маленства да 1883 года вялікі Сталін». Урачыстыя калоны ўзвышаюцца над домі-кам. Адпаліраваны мармур і шкло спера-

гучу домік ад непогоды. Пасаджаныя наў-круг дрывы засланяюць яго ад вятроў. Круглы год у гадонач цвітуць кветкі — та-кія ж вясельныя, як наша жыццё. Гэта — клопаты народа, нібы сімвал любасці і ад-данасці да свайго бацькі і настаўніка.

І адсюль — ад гэтага доміка і гэтай ма-нументальнай абудовы над ім радасна гля-дзец на ўсёў абноўлены горад — Гору.

Яго гісторыя нагадвае гісторыю імаг-які нашых гарадоў. Рабонішчкія крыва-выя налеткі турэцкіх і персідскіх заваёў-нікаў засталіся навак у памядзі жыхоры, так як беларускія гарады запамінілі жорст-кія навалы ворагаў з Захада. Ад тых дзён захавалася аруйнаваная камяніца-крэпасць над Гору.

Не менш прыгнатылі насельніцтва і мя-сцовыя феадалы. 13 лютага 1892 года Гору навадзіў, багучыны тады па Каўказу, Мак-сім Горы. На яго вачах адбылося накаран-не смерцю двух сялах. Гэта быў час на-доль народа. Тады таварышу Сталіну бы-ло яшчэ дваццаць год. Гарадок «з до-сынь не малую рускую вёсачку, маленькія саклі і дамочкі, амаль усе яны з вапня-ку», — так апісаў Гору вялікі рускі пісьменнік.

Інтэлігенцыя, Гарыіскім рабочым і калгас-нікам Гарыіскага раёна ёсць дае і куль-тура адпачыць пасля спорнай працы. У горадзе працую Дзяржаўны драматычны театр імя Георгія Эрстываі, дом культуры, кінаотеатр «Комсомолен», некалькі рабочых клубоў, дом настаўніка, дом піонэраў.

Багатыя песні маюць гарыіскія калгас-цы. Іх садзіва, гатункова пшаніца і кукуруза вядомы далёка за межамі рэспублікі. Здабыткі калгасных пацёў тут-жа, у Гору, перапрацоўваюцца на кансервавым заводзе, пабудаваным у 1930 годзе. У мно-гіх калгасных раёнах запалілася лямпачка Лыца.

Да тыдня дзіцячай кнігі

Больш увагі літаратуры для дзяцей

* А. ЯКІМОВІЧ *

У 1906 годзе ў Недабруце была надрукавана маленькая кніжачка пад назвай «Першае чытанне для дзяцей - беларуска». Надрукавала гэтую кніжачку беларускае выдавецтва таварыства «Загляне сонца і ў наша аконца». Напісала яе паэтка-рэвалюцыянерка Цётка (Алаіза Пашкевіч).

Праз два гады, тым-жа таварыствам было надрукавана «Другое чытанне», напісанае маладым настаўнікам з Палесся, вядомым ужо ў той час беларускім паэтам Якубам Коласам.

Гэта была першая спроба стварэння літаратуры для дзяцей на беларускай мове. Праўда, названыя кніжкі мелі характар хрэстаматый, што відавочна ў загаловах. Аднак, школы на беларускай мове ў той час не было, і «Першыя чытанні» з'явіліся на сутнасці першымі мастацкімі кніжачкамі для беларускіх дзяцей.

Сярод твораў Якуба Коласа з «Другага чытання» асабліва вылучаецца апавяданне «Ластаўкі». З якой любоўю да прыроды і да маленькага чытача напісана гэтае таленавітае паэтычнае апавяданне!

Кажучы, першая ластаўка пагоды не прынесці. Але «Ластаўка» Якуба Коласа прынесла добрую пагоду, паклаўшы пачатак беларускай дзіцячай літаратуры.

На жаль, болей кніг для дзяцей на беларускай мове не з'явілася ў тым змрочным часе царызма.

З першых-жа дзён савецкай улады ў Мінску пачаў выдавацца дзіцячы часопіс «Зоркі». Актыўны ўдзел у ім прымаў Ілья Купала, Якуб Колас і Змітрок Бядуля.

Некалькі гадоў з'яўляюцца і асобныя мастацкія кніжкі для дзяцей, як арыгінальныя, так і перакладзеныя з рускай мовы і моў іншых народаў СССР.

Ужо к пачатку Вялікай Айчыннай вайны наш дзіцячы чытач атрымаў ад беларускіх пісьменнікаў не толькі вершы і апавяданні, але і рад аповесцяў, паэм і нават першы раман. Побач з народнымі паэмамі, у стварэнні літаратуры для дзяцей прымаў актыўны ўдзел такі пісьменнік, як Міхась Лынькоў, Кузьма Чорны, Пятро Глебка, Макар Паслядовіч, Ілья Журба і інш.

Упершыню ў гісторыі беларускай літаратуры ў нас з'яўляюцца дзіцячыя пісьменнікі-прафесіяналы. Сярод іх першае месца з пачатку сваёй літаратурнай дзейнасці заняў Ілья Маўр — аўтар раману «Амок».

Пасля выдання акупантаў вялікай ўвагі была звернута на пераважнае лепшых кніг з таго багатага кніжнага фонду, які мы з любоўю стваралі для дзяцей ў пераважныя гады і які быў знішчаны фашысцкімі варварамі. Юныя чытачы атрымалі ўсе лепшыя творы, напісаныя для іх нашымі беларускімі савецкімі пісьменнікамі. Пераважылі дзесяткі лепшых твораў рускай класічнай і савецкай літаратуры. Увогуле за гэтыя гады выйшла каля 150 кніг для дзяцей і юнацтва.

Аднак асноўнай нашай задачай было і ёсць стварэнне новых кніг, якія яры адзведзеныя-б нашаму сучаснасці, наш шлях да кумпізма, якія дапамагалі-б лярты і ўраду выхоўваць надрастанцае пакаленне «ў духу беззаветнай адданасці савецкаму ладу, у духу беззаветнага служэння інтарсам народа» (А. А. Жданав).

Якія-ж нашы поспехі і недахопы ў звышэнні гэтай галоўнай задачы? Вясцеранымі нашымі поспехамі з'яўляюцца новыя творы на сучасныя тэмы, новыя кніжкі, новыя іменны, якімі значна павялічыліся кадры пісьменнікаў.

Новыя творы напісаны за гэтыя гады Ілья Маўр. Такія яго апавяданні, як «Валіскі», «Дзе праўдзі», «Максіма» і інш., а поспехам знаходзяць сабе чытачоў і сярод дзяцей і сярод дарослых.

Іван Грамовіч нядаўна надрукаваў свой першы зборнік апавяданняў для дзяцей «Порыгта верасня».

Новыя казкі і апавяданні напісаны Усевалад Краўчанка. У творах для дзяцей ён выявіў сабе даволі вопытным майстрам. Асабліва ўдалыя яго казкі на сучасныя тэмы.

Надхненна зарэкамендавалі сябе ў дзіцячай літаратуры маладыя празаікі Ілья Брыль, Іван Шамякін, Аляксей Будакоўскі, Мікола Лупскаў, а таксама пачынаючы дзіцячыя пісьменнікі-педагогі Іван Сіняўскі і Вадым Жучкевіч. Яны прынеслі ў нашу дзіцячую літаратуру і новыя тэмы і новы змест. Пачынаюць з'яўляцца і першыя паспяваемыя аповесці, напісаныя маладымі аўтарамі. Праўда, пакуль што іх вельмі мала. Да гэтага часу апублікаваны толькі тры аповесці: «Андрышка» П. Кавалёва, «Самыя юныя» І. Сіняўскага і «Рапіца» А. Алешкі. Аповесці П. Кавалёва і І. Сіняўскага прысвечаны нашым савецкім дзесяцім — удзельнікам Вялікай Айчыннай вайны, іх патрыятычным учынкам і подзвігам у барацьбе з варогамі. І чытачы, і крытыка аднавілі гэтыя першыя аповесці, як станоўчую з'яву, якая сведчыць аб далейшым росце нашай прозы для дзяцей.

Свежая і арыгінальная тэма ў аповесці А. Алешкі «Рапіца». Аўтар расказвае ў ёй аб перабудове сельскай гаспадаркі ў заходніх абласцях Беларусі на новых калектывных пачатках, аб росце сацыялістычнай свядомасці і сацыялістычных адносін да працы ў асяроддзі працоўнага сялянства. Аднак у маладога аўтара пеканна майстэрства для літаратурнага вырашэння гэтай значнай тэмы. Аповесць атрымалася няроўнай, месцамі бледня і невыразнай.

Актыўны ўдзел у дзіцячай літаратуры прымае Віталі Вольскі — аўтар вядомых п'ес для дзіцячага тэатра «Цудоўная дзяўка» і «Дзед і жоўра». Нядаўна выйшла з друку кніга яго паэты і апавяданняў ад Беларускай пупчы — «Па лясных снежках».

З рускіх пісьменнікаў-празаікаў, якія працуюць у Беларусі, вылучаецца А. Міронаў, які выдаў для дзяцей дзве кнігі аповесцяў і апавяданняў аб савецкай Польшчы.

Асобна трэба адзначыць такую выдатную з'яву ў нашай дзіцячай літаратуры, як дакументальная кніга апавяданняў саміх дзяцей — «Школі не забудзем», створаная непасрэднымі удзельнікамі і сведкамі гераічнай барацьбы нашых народаў ў тыле ворага. Пераважана на рускай мове, гэтая кніга атрыла шырокую вядомасць у чытачоў усяго Саюза.

Сучасная беларуская назія для дзяцей, як і проза, развіваецца ў цесным адданні і сардэчнасці з пазіцыі лепшых прадстаўнікоў братняй рускай літаратуры і літаратуры народаў СССР.

Выдатнымі настаўнікамі нашых дзіцячых паэтаў з'яўляюцца класікі нашай літаратуры Ілья Купала і Якуб Колас.

Ілья Купала пакінуў найбагачэйшую літаратурную спадчыну, значная частка якой стала здабыткам і нашата юната чытача.

Тое-ж можна сказаць і аб верхах Якуба Коласа. Паэтычная прастата, народнасць яго вершаў і паэм агульнавядомыя. У Коласа ёсць нізкая апавяданна, казкі і вершы, напісаныя спецыяльна для дзяцей. Усе гэтыя творы карыстаюцца велізарнай папулярнасцю і любоўю ў юната чытача, які ўключаюцца ў школьныя хрэстаматы.

Шмат напісаў для дзяцей паэтычных твораў і Змітрок Бядуля.

Плэнную работу старэйшых паэтаў у галіне паэзіі для дзяцей працягваюць такі паэты, як А. Куляшоў, П. Глебка, М. Тапч, А. Валевіч, В. Вітка, Э. Агняцет, А. Вялюгін, К. Кірэнка, М. Аўрамчык, А. Астроўка і інш.

Беларуская дзіцячая літаратура мае баспрэчаны поспехі. Але калі супаставіць гэтыя поспехі з тымі праграваваннямі, якія прад'яўляюць да дзіцячай літаратуры партыя і савецкі народ, — дык гэты тэмпы пачатак велізарнай работы. Нашы пісьменнікі яшчэ ў вялікім даўгу перад маленькім чытачом, якому яны абавязаны даць вялікую літаратуру і на якасці, і на колькасці.

Мы яшчэ не можам пахваліцца шырыняй і разнастайнасцю тэматыкі, жапраў. Не створана яшчэ ярых аповесцяў і паэм, прысвечаных, напрыклад, нашым працоўным рэзервам, нашым юным мучымцам. Нама ў нас і новых школьных аповесцяў.

Зусім мала мы звяртаем увагу на самых юных чытачоў — малышоў з першых класаў, а яшчэ менш — на дашкольнікаў. Тут можна назваць толькі адну кніжку — «Ластаўка» І. Коласа, якая неабходна пачытаць кожнаму дзіцяці.

А ўзяць такі від выхавальчай работы, які дзіцячы самадзейнасць, дзіцячы тэатр. Перад нашай літаратурай тут непачаты край творчай дзейнасці.

Мала яшчэ аддаюць увагу дзіцячай літаратуры і такіх арганізацый, як Савецкі пісьменнік, ЦК комсамола, Міністэрства асветы. Некалькі гадоў, напрыклад, гэтыя арганізацыі збіраюцца абвясціць конкурс на лепшы твор для дзяцей. Аднак далей добрых нажанданых справа пакуль не ідзе. Недаваляюцца праце і секцыя дзіцячай літаратуры. Не ўсе новыя творы шырока абмяркоўваюцца на секцыі з удзелам педагогаў, журналістаў, пісьменнікаў. Секцыя мала цікавіцца работай арганізацыі дзіцячага часопіса «Вясёлка», не прымае ўдзелу ў арганізацыі літаратурных старонак у піонерскіх газетах. Гэта вялікі недахоп і работы секцыі і саміх рэдакцый.

Зусім слабае месца ў нас — крытыка. Вядома, гэта не можа не адбывацца на росце дзіцячай літаратуры.

Можна і трэба жадаць ад Дзяржаўнага выдавецтва БССР і друкарні імя Сталіна лепшага афармлення кніг для дзяцей, лепшай паперы, малюнкаў, каларыстага друку.

Аднак ужо гэтыя першыя нашы поспехі даюць права сказаць, што мы жаме ўсе магчымыя перамагчы свае недахопы і стварыць вялікую, высокую і высокамастацкую літаратуру для дзяцей і юнацтва.

Улічваючы гэтыя думкі, мы павінны звярнуць увагу на тэмы і тэматыку дзіцячай літаратуры, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак.

Улічваючы гэтыя думкі, мы павінны звярнуць увагу на тэмы і тэматыку дзіцячай літаратуры, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак.

Улічваючы гэтыя думкі, мы павінны звярнуць увагу на тэмы і тэматыку дзіцячай літаратуры, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак.

Улічваючы гэтыя думкі, мы павінны звярнуць увагу на тэмы і тэматыку дзіцячай літаратуры, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак.

Улічваючы гэтыя думкі, мы павінны звярнуць увагу на тэмы і тэматыку дзіцячай літаратуры, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак.

Улічваючы гэтыя думкі, мы павінны звярнуць увагу на тэмы і тэматыку дзіцячай літаратуры, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак.

Улічваючы гэтыя думкі, мы павінны звярнуць увагу на тэмы і тэматыку дзіцячай літаратуры, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак.

Улічваючы гэтыя думкі, мы павінны звярнуць увагу на тэмы і тэматыку дзіцячай літаратуры, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак.

Улічваючы гэтыя думкі, мы павінны звярнуць увагу на тэмы і тэматыку дзіцячай літаратуры, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак.

Улічваючы гэтыя думкі, мы павінны звярнуць увагу на тэмы і тэматыку дзіцячай літаратуры, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак.

Улічваючы гэтыя думкі, мы павінны звярнуць увагу на тэмы і тэматыку дзіцячай літаратуры, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак.

Улічваючы гэтыя думкі, мы павінны звярнуць увагу на тэмы і тэматыку дзіцячай літаратуры, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак.

Улічваючы гэтыя думкі, мы павінны звярнуць увагу на тэмы і тэматыку дзіцячай літаратуры, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак.

Улічваючы гэтыя думкі, мы павінны звярнуць увагу на тэмы і тэматыку дзіцячай літаратуры, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак.

Улічваючы гэтыя думкі, мы павінны звярнуць увагу на тэмы і тэматыку дзіцячай літаратуры, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак.

Улічваючы гэтыя думкі, мы павінны звярнуць увагу на тэмы і тэматыку дзіцячай літаратуры, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак.

Улічваючы гэтыя думкі, мы павінны звярнуць увагу на тэмы і тэматыку дзіцячай літаратуры, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак, на якасць і колькасць дзіцячых кніжак.

Штат ёсць, а работы няма

У цэнтры Радашковіч янаўна пабудаваны Дом культуры. У новым будынку ёсць прасторная глядзельная зала, добра абсталяваная сцена, намяшканне для рэжысёрскай работы і г. д. Тут-жа размяшчаецца і раённая бібліятэка. Створаны ўсе ўмовы для паспяховага разгортвання культурна-масавай работы. Аднак, дырэктар Дома культуры тав. Манэ, мастацкі кіраўнік тав. Адамавіч і інструктар тав. Фокіна не цікавіцца сваёй работай, не жадаюць займацца разгортваннем культурнай работы. Іны працуюць без плана, без уліку патрабаванняў насельніцтва. Створаныя ў мінулым годзе драматычны і харавы самадзейныя гурткі спынілі сваю работу. Прычына самая прстая: моладзь не жадае працаваць у халодным намяшканні, а дрывы, закупленыя для Дома культуры, трапілі не на адрасу... на кватэру дырэктара.

Уся культурна-масавая работа ў Радашковічах падмяняецца танцамі—што ні выхадны дзень, то танцы і танцы. І яны ідуць, але такую «выдатную» ініцыятыву работнікаў Радашковіцкага Дома культуры ахвотна патрамуваць абласны аддзел культуры і нават выдаў дырэктару тав. Манэ кніжачку білетаў, дзе значыцца цэна 5 руб. за кожны білет. «Палову збору—нам, палову—раіфа»,—умовіліся незалежыма «спрагадысці» культуры. Так і танцуе моладзь у Радашковічах да гэтага часу «на дзіракоўных пачатках», як з гордасцю заяўляе тав. Манэ.

Падобнага-ж стылю ў сваёй рабоце прытрымліваюцца і раённая бібліятэка. Кнігу тут не прапагандаюць, работу з чытачамі не праводзяць, таму бібліятэка пераважна пусте. Больш таго, адкрываецца бібліятэка толькі на асабістаму жадаанню загадчыка тав. Халадцовай. Пажадае яна—бібліятэка будзе адкрыта, не жадае—бібліятэка на замку.

Відць, работнікі Радашковіцкага Дома культуры і раёнабібліятэкі не зразумелі адказных задач, паставленых большавіцкай партыяй і Савецкім урадам у галіне палітычнага і культурнага выхавання працоўных.

Абласному і раённаму аддзелам культуры і асветы час загалуць у Радашковіцкі Дом культуры і наведзі там парадак.

І. КЛАЗ.

Тыдзень дзіцячай кнігі

У дні школьных вясняных канікулаў, якія лачуюцца ў канцы сакавіка гэтага года, ЦК ЛКСМБ разам з Савцом савецкіх пісьменнікаў БССР намяціла правядзенне тыдня дзіцячай кнігі.

Вылучана пяць брыгад пісьменнікаў, якія выступіць у Палацы піонераў, а таксама ў ніколах гор. Мінска.

Правядзенне тыдня дзіцячай кнігі лачуецца ў Палацы піонераў. Пісьменнікі сустрапаюцца з настаўнікамі і піонержэніцамі, піонерамі і вучнямі сельскіх школ.

28 сакавіка абудзецца канферэнцыя юных чытачоў. У сустрэчах прымуць удзел пісьменнікі Я. Маўр, П. Глебка, А. Якімовіч, П. Пачанка, Э. Агняцет, А. Вялюгін, К. Кірэнка, Я. Брыль, А. Зарыцкі, М. Гамолька і інш.

15 стагоддзю. Такім яго робіць кінуце жывыя шматлікіх прадпрыемстваў, навуковых устаноў, тэатраў—творчая натхненная праца на карысць Радзімы. Тбілісі малады не толькі працоўнымі подзвігамі. На-маладою свеціцца ён і з выкладу. Горда ўпрыгожана новымі будынкамі, праспектамі, плошчамі, садамі і паркамі.

Мы былі ў Аўлабарскай друкарні, якая была створана на ініцыятыву таварыша Сталіна. Колькі сілы воі, мужнасці, стойкасці, смеласці патрэбна было, каб стварыць нават адну такую справу, як напольная Аўлабарскае друкарня!

Над горамі, з захаду, як жмара, узвышаецца Мтацмінда або Давідаўская гара. А. С. Грыбачаў у свае тбіліскія часы любіў ушліпацца на яе вяршыню і зваў яе «самым паэтычным і калейнічым месцам».

І. В. Сталін у вытнэсць сваю семінарыста не раз бываў тут і праводзіў заняткі рэвалюцыйна-марксісцкага гуртка. На схіле Мтацмінды, у лачныя і тым месцы, дзе калейскі стаяў адін са старажытных грузінскіх мастастроў, у 1929 годзе быў створаны Пантон пісьменнікаў і прамаісцкіх дзеячоў Грузіі. У Пантоне спачывае прах Акакія Цэрэтэлі, Ілі Чачуавадзе, Пікала Бараташвілі, Важа Пшавела, а таксама Аляксандра Саргсевича Грыбачава.

У 1937 годзе тут была лачавана маці таварыша Сталіна Екатерина Георгіеўна Джугашвілі.

Росквіт братняй савецкай Грузіі коле вока тым, што мяжуюць на лодзі рэспублікі. Іны з амерыканскімі ганітэрамі лачыцца на гару Арарат, над выгалам «попчука» новага каўчэга», глядзяць у біноклі на Тбілісі.

Нам расказвалі, як амерыканскі пісьменнік Джон Стэйбек, вышлўшыся ў Амерыку пасля паездкі на СССР, выстуў у хлуслівай заявай, бітчан чай у Савецкім Саюзе «вырочыць у мікрааб'ёмі».

Маладым выгалам пяперанні сацыялістычным Тбілісі, хоць узрост яго лачывае

Гадавальнік японскіх мікробаў

У свой час мы здзіўляліся, чаму амерыканскія капіталісты прынялі так блізка да сэрца праце ў Хабараўску над японскімі бактэрыялагічнымі лачынкамі. Не паспелі яшчэ скончыцца праце, а ўжо амерыканскае радыё з абурэннем абвясціла тавы, што праце гэты — «чарговая савецкая прапаганда», што ніхто такімі справамі не займаўся, што ўсе гэты «інспіраваны» і гэтак далей.

1 лютага 1950 года Савецкі ўрад накіраваў ураду Злучаных Штатаў Амерыкі (а разам з тым Вялікабрытанія і Кітаю) ноту, у якой прапанаваў аддаць пад суд Міжнароднага ваеннага трыбунала японскіх лачыніц, якія падрыхтоўвалі і ўжывалі бактэрыялагічную зброю і якія яшчэ застаюцца на волі, — імяратара Іюліі Хірахіта і генералаў: Ісі Сіра, Кітана Масада, Вакамацу Юдзіра, Касахара Юкія.

Здавалася-б, такую прапанову Злучаныя Штаты Амерыкі павінны былі толькі вітаць. Калі суд у Хабараўску быў «інспіраваны», то чымер ЗША мелі поўную магчымасць даказаць перад усім светам, што японскія мілітарысты невінаваты і што савецкія амерыкі былі правільныя. Бо нематчыма дапусціць, каб Міжнародны трыбунал у які ўвайшлі-б прадстаўнікі Амерыкі, Англіі і іншыя «свае» людзі, таксама заняўся-б «чарговай савецкай прапагандай». Але ЗША чамусці не жадалі скарыстаць такі часлівы для іх вынадак. Іны лачыніцы за лепшае проста... маўчаць.

Хоць гэтае маўчанне і само па сабе красамоўнае, хоць у друку і трапіліся на-мёкі на некаторыя амерыканскія «сакарты» ў гэтай справе, але звесткі былі выпадковыя, няпоўныя, і для шырокай грамадскасці роля Амерыкі ў гэтым пытанні заставалася незразумелай. Сапраўды, чаму Амерыка так заўята абараняе японскіх бактэрыялагічных лачыніц, якія рыхтавалі гэтую зброю і супраць сяміх Злучаных Штатаў? А калі Амерыка так упэў-

пена, што японскія мілітарысты невінаваты, то чаму яны былі Міжнароднага суда над імі? Сваікі яны, ці што? І пакуль, чаму так старанна абыходзіць Амерыка гэтае пытанне за японіі час?

Адказ на гэтыя пытанні прышоў нечакана і зусім з другога боку. Вышлўгнені карэспандант чэхаславацкага тэлеграфнага агенства 10 сакавіка паветамі, што ў сталіцы Амерыкі выкладу сенсацыю выгалак і звесткі, атрыманыя ад прагрэсіўных японскіх журналістаў з Токіа, гэтым журналістам удалося выявіць, што яшчэ ў пачатку 1946 года амерыканцы вывезлі з Японіі ў Амерыку ўсе матэрыялы для вытворчасці бактэрыялагічнай «спрадукцыі» і гэтамолю «святворчых працаў», прапары і нават жывыя бактэрыі. Разам з «спрадырствам» вывезена 18 спецыялістаў, якія лачадзілі сваю вытворчасць у Амерыкі і працуюць, як у сабе дома. Апрача таго, для лачаўнення вадаў узяты на ўлік усе ішыя японскія спецыялісты.

І апрачу ўсё стала ясным. І незадавальненне Хабараўскім працэсам, і заступігтва за «спецыялістаў», як за свае кадры, і ўнартае маўчанне ў адказ на ноту Савецкага Саюза. Цяпер ясна, што Міжнароднага суда над імяратарам Хірахіта амерыканцы не могуць дапусціць ні ў якім разе, бо Хірахіта можа зусім слухна сказаць:

— А чаму няма побач са мной Трумана, які робіць цяпер тое самае, што я рабіў раней? Нават на маім прапрыетэце і з маімі кадрамі.

І Ісі Сіра нельга судзіць, бо ён можа прыдгнупць сабе ў кампанію Макартура, і Касахара Юкія нельга судзіць, бо ён спіахача, скажам, на Давештава. Адым словам, як гаворыцца ў добрых старых кадкасах, — кругавая парутка.

Факты застаюцца фактамі. Іны прымушавалі сілы міру, асабліва ў амерыканскім народзе, яшчэ больш введеражыцца, каб загады стрымаць лачыніц.

Яны МАУР.

Новыя кнігі

Іван Шамякін—«Па знаямых шляхах». У зборнік уваходзіць аповесць «Помста», апавяданні «Браты», «У снежнай пустыні», «Вапска», «Па знаямых шляхах», «Здзейсненая мара» і інш. Дзяржаўнае выдавецтва БССР. Тыраж кнігі 10.000 экзэмпляраў. Цана 4 руб. 75 кап.

«Мы іх не забудзем». Дзяржаўнае выдавецтва БССР. Зборнік твораў пісьменнікаў Беларусі, якія зборнілі ў білах з намякка-фашысцкімі захопнікамі. У кнізе змешчаны творы Хавдоса Шындлера, Алеся Жаўрука, Івана Шапавалова, Андрэя Ушакова, Генадія Шведзіка, Міколы Сурнацова, Аляксея Коршка, Рувы Райзіна, Леаніда Гаўрылава, Алеся Дубровіча, Аркадыя Геіне, Льва

Вышлі ў свет асобнымі выданнямі таксама аповесць Л. Ракоўскага «Заслонаў», паэма «Світанскія сады» А. Зарыцкага і зборнік аднаагтоўных п'ес для гуртоў ма-

стаскай самадзейнасці тыражом у 10.000 экз. У зборнік уключаны п'есы «Шыда ў мяшкі не схаваш» У. Краўчанкі, «Роткія людзі» А. Школьніка, «Слуга народа» і «Не забудзем» У. Няфёда.

Талалая, Міколы Сямашкі, Узладзіра Рагучкага, Сяргея Крыўда, Алеся Мілява, Сямёна Ляльчука, Рыгора Жалезніка. Тыраж кнігі 4.000 экзэмпляраў. Цана 6 руб. 70 кап.

Алесь Стахоўчы—«Пад мірным ношам», раман. Аўтарызаваны пераклад на рускую мову Я. Мазалькова і Д. Осіна. Дзяржаўнае выдавецтва БССР. Тыраж 10.000 экзэмпляраў. Цана 6 руб. 50 кап.

М. Ларчанка—«Творчасць Максіма Багдановіча» (стандарта публічнай лекцыі, прагчытанай у г. Мінску). Выдавецтва Акадэміі навук Беларускай ССР. Тыраж 10.000 экзэмпляраў. Цана 1 руб.

У братняй Грузіі